

Ο Ν Ο Υ Μ Α Σ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ -
ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Επί τῆς ἡμέρας ἀνα-
στήσει πῶς δὲ φοβᾶται τὴν
ἀλήθειαν—ΤΥΧΑΡΗΣ.

Κάθε γλώσσα ἔχει τοὺς φυ-
σικούς της κανόνες.
ΒΗΛΑΡΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ Η'.

ΑΘΗΝΑ, ΚΕΡΙΑΚΗ 24 ΤΟΥ ΓΕΝΝΑΡΙΟΥ 1910

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΖΗΝΩΝΑ ΑΡΙΘ. 2

ΑΡΙΘΜΟΣ 376

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- ΕΠΙΘΕΩΡΗΤΗΣ. Νέοι ἄντρες.
- ΙΔΑΣ. Σαμοθράκη (τέλος).
- ΡΗΝΑ ΛΕΒΑΝΤΗ. Θλιμένοι ἀνθρώποι.
- ΧΡΥΣΑΝΘΟΣ ΠΑΛΙΑΠΗΔΑΣ. Γράμματα ἀπὸ τῆς Μάνης (Β').
- ΣΤΡΑΤΟΚΟΠΟΣ. Ὁ Ἕνας.
- ΠΕΤΡΟΣ ΨΗΛΟΡΕΙΤΗΣ. Σπασμένες ψυχές (συνέχεια).
- ΠΕΤΡΟΥΛΑ ΨΗΛΟΡΕΙΤΗ. Δυὸ σκύλοι.
- ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ—Ο, ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ—ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

Ο ΕΝΑΣ

«Ἦρθε ὁ ξένος νὰ αἰεὶ κυβερνήσει»
ΚΑΙΝΟΣ ΡΩΜΙΟΣ

Κι ὁ ξένος εἶναι ὁ Βενιζέλος. Ὁ Κρητικός—ποῦ μόνο γιὰτ' εἶναι Κρητικός, σώνει νάσαι πιδ Ἑλληνας ἀπ' ἄλλους τοὺς Ἑλληνας. Ξένος ὅμως πάντα γιὰ κείνους ποῦ ἀπομένουν ἀκόμα βουτηγμένοι στὴν κομματικὴ σαπίλα, γιὰ κείνους ποῦ τὴν Ἑλλάδα τὴν περιορίζουνε στὰ στενὰ σύνορα τῆς ἐπαρχίας τους καὶ τὴν Ἐθνικὴ Ἰδέα τὴν κρατοῦνε πάντα καλοφυλαγμένη στὴν τσεπούλα τους.

Ξένος ὁ Βενιζέλος! Ὡστόσο νά, ποῦ ἔπρεπε νάρθει αὐτὸς ὁ ξένος νὰ μᾶς ξεγλυτώσει ἀπὸ ἓνα, ἐπαναστατικὸ τάχα, μὰ πάντα, στὴν οὐσία, κομματικώτατο Ὑπουργεῖο καὶ νὰ βάλει τὰ πράγματα στὴ θέση τους καὶ νὰ δώσει κάπια μορφή ὀρισμένη καὶ κάπια φῶς στὴν ἴσαμε τώρα πολύμορφη καὶ χαώδικη ἐπανάσταση.

ἴσαμε τώρα ἡ πολιτικὴ τῆς Ἐπανάστασης εἶτανε κομπογιαννίτικη, κι ἔχι ἐπιστημονικὴ, εἶτανε τὰ μπαλώματα κι ἔχι τὸ γκρέμισμα καὶ ἡ δημιουργία, εἶτανε συμπτωματικὴ, ποῦ λέν κ' οἱ γιατροί, κι ἔχι ριζικὴ, πολεμοῦσε ἀποτελέσματα καὶ δὲν ἄγγιζε καθόλου τις αἰτίες. Μὰ μιὰ τέτλια πολιτικὴ δὲν μπορεῖ, φυσικά, νάχει ἀγαθὰ ἀποτελέσματα. Προσωρινὰ μέσα, προσωρινὴ γιαιατρεία. Καὶ τὸ βλέπαμε ὅλοι, ὅσοι ἔχουμε μάτια νὰ δοῦμε. Καὶ τὸ βλέπαμε ὅλοι πὼς κείνο ποῦ λείπει ἀπὸ τὴν Ἐπανάσταση εἶναι ὁ Πολιτικὸς Νόος ποῦ θὰν τὴν διευτύνει, ποῦ θὰν τὴν βάλει σ' ἓνα δρόμο χαραγμένο, ποῦ νὰ φέρνει ἐπιτέλους κάπου, σ' ἓνα φῶς ἢ σ' ἓνα τρισκόταδο.

Ἐλεπε τὸ Κεφάλι ἀπὸ τὴν Ἐπανάσταση, ἔλεπε ὁ Ἕνας. Καὶ ὁ Ἕνας σήμερα βρέθηκε. Μᾶς τὸν ἔστειλε ἡ Κρήτη, φανερόντας ἔτσι στὴν Ἑλλάδα τὴν εὐγνωμοσύνη της γιὰ τὰ ὅσα

ἔπαθε γιὰ χάρη της. Εἶναι Κρητικὸς αὐτὸς ὁ Ἕνας, εἶναι δηλ. ἴσαμε τὸ μεδούλι Ἑλληνας. Μὰ τὴν ἴδια χαρὰ θὰ δείχναμε καὶ μὲ τὰ ἴδια βάρια θὰν τὸν δεχόμαστε ἂν εἶτανε κι Ἀρμένιος, ἂν εἶτανε καὶ Βούργαρος ἀκόμα. Σώνει ποῦ θάτανε ὁ Ἕνας ποῦ μᾶς χρειαζότανε. Μονάχ' αὐτὸ θὰ βλέπαμε στὸν ἐρχομὸ του καὶ στὴ δράση του. Γιὰ τᾶλλα ἄς διαφερνόντουσαν οἱ «Κάπιοι Ρωμιοί» ποῦ βρίσκουν ξένο καὶ τὸ Βενιζέλο, τὸν Κρητικὸ!!

ΣΤΡΑΤΟΚΟΠΟΣ

ΝΕΟΙ ΑΝΤΡΕΣ

Ἡ Ἐπανάσταση, γράφανε οἱ φημερίδες, ἔχει σκοπὸ νὰ ἀνοίξῃ τὸ δρόμο καὶ στρεῖ νέους ἀνθρώπους. Καὶ σκεδιάζει νὰ βάλῃ τὸν Ἐπαιθῆ, τὸν Ἐσωτερικὸν καὶ τὸ κενόβριον τοῦ Ἐμπορίου καὶ τῆς Βιομηχανίας, πὲ δυὸ ἀπὸ τοὺς ποῦ ριζοπαστες νέους ἐπιστήμονες. Τὸ πρῶτο στὸν κ. Π. Ἀραβαντινὸ καὶ τὸ δεύτερο στὸν κ. Ἀ. Παναστασιου.

Εἶναι καιρὸς πιά νὰ λείψῃ ἀπὸ τὴ Διοικητικὴ γραφειοκρατία, ποῦ ρούφηζε τὸ αἷμα τῆς Ἑλλάδας τόσα χρόνια, ἡ ἐμπειρικότητα καὶ ὁ γερωντισμός. Ἡ ἀνόρθωση θὰ γίνῃ μονάχ' κ' μὲ τις νέες ιδέες. Καὶ τις νέες ιδέες μονάχ' κ' νέοι ἄνθρωποι θὰ μπόρουνε νὰ τις σαρκώσουνε.

Ὁ κ. Ἀραβαντινὸς καὶ ὁ κ. Παναστασιου δείξανε πὼς μποροῦν νὰ πατήσουν τὴν κάθε εἶδους πρόληψη. Σ' ἐποχὴ ποῦ ὅλοι καπηλευόντανε τὸν ψεύτικο πατριωτισμὸ, αὐτοὶ μ' ἓναν ἐκλεχτὸ κύκλο φωτεινῶν νέων ἐπιστημόνων, κηρυχτήκανε φανερά σοσιαλιστάδες καὶ πασκίσανε νὰ πατήσουν τὴν ἀντίληψη τῆς κοινῆς γνώμης, ποῦ σ' ὄνομα σοσιαλιστῆς ἔτρεμε ἀπὸ τὸ φόβο της. Τὸ δρόμο ποῦ μόλις ἀρχίσανε, ἐλπίζουμε νὰ τὸν ἀκολουθήσουνε μὲ δύναμη καὶ μὲ πίστη, μπάζοντας τις ἀνθρωπιστικὲς ιδέες καὶ τὴν λευτερωτικὴ τους τάση, στὶς ὑπερσίες ποῦ ἔχῃ θὰ τοὺς δοθοῦν νὰ διευτύνουν. Καὶ γιὰ τοῦτο ἡ ἐπανάσταση ἄς δεχτῆ τὰ συχαρήκια μας.

*

Ὁ Παναστασιου, ὁ Ἀραβαντινὸς κι ὁ Παναγιωτόπουλος, τρία γερά ἀναμορφωτικά στοιχεῖα στὴ νέα Κυβέρνηση, μποροῦν νὰ κάμουν θάματα, ἀ δὲν τοὺς ἀπολείψῃ ἡ δύναμη καὶ ἡ πίστη.

Νὰ διοργανώσῃ ὁ πρῶτος τὸ Ὑπουργεῖο τῆς Ἐργασίας, σύμφωνα μὲ τις σοσιαλιστικὲς ἀρχές, ν' ἀναμορφώσῃ ὁ δεύτερος τὸ Ὑπουργεῖο τῶν Ἐσωτε-

ρικῶν σύμφωνα μὲ τις ἀρχές τῆς Ἠθικῆς διοίκησης καὶ τὴν κατάλυση τῆς γραφειοκρατίας, κι ὁ τρίτος νὰ λύσῃ τὸ ἐκπαιδευτικὸ μᾶς ζήτημα ἀναγνωρίζοντας τὰ δίκια τῆς ἐθνικῆς μᾶς γλώσσας.

Μὰ γι' αὐτὸ ἴσως θὰ ἔπρεπε καὶ οἱ τρεῖς νὰ συνεργαστοῦνε, γιὰτὶ κ' οἱ τρεῖς φωτεινὰ μυκλὰ καθὼς εἶναι, δὲν πιστεύουμε νὰ μὴ νομίζουν πὼς τὸ Α τῆς ἀνόρθωσης εἶναι ἡ κατάλυση τῆς ψευτιᾶς, ποῦ ἀρχίζει ἀπὸ τὰ παιδιὰτικὰ μυαλὰ στὸ σχολεῖο, γιὰ νὰ ξαπλωθῇ καὶ νὰ ζώσῃ ὅλο τὸ ἔθνος, καὶ νὰ τὸ φέρῃ ἐκεῖ ποῦ τόφρε ἴσαμε σήμερα.

*

Κι ἄλλη βαρύτερη ἐπίσημη παίρνουν ἀπάνου τοῦ οἱ κ. κ. Ἀραβαντινὸς καὶ Παναστασιου. Ἐπὶ τὸν ἔδαφος νὰ δείξουν πὼς δὲν εἶναι ἀδίκια τὰ ἔργα τῶν ἐκείνων ποῦ φωνάζουν πὼς ἴσαμε Νέοι, ποῦ ἴσαμε ζητήσαμε ἀληθινὸ ὄλικὸ γιὰ τὴν ἔθνη μᾶς καὶ καγέννηση. Ἄν ἀποτίχουνε, ἂν ἀφρομοιωθοῦνε μὲ ἄτιμο περιβάλλον, ἀ δειλιάσουνε, ἀ βάλουν αὐτὲς στις κολακεῖες, πᾶει πιά, ἐξοφλοῦνε κι αὐτοί, χαντακῶνουν καὶ τὴν πίστη ποῦ πρέπει νάχουμε ὅλοι μας στὰ Νιάτα.

Ἐμεῖς ποῦ πολεμήσαμε πάντα τὴ γερωντολατρεία ποῦ σφίγγει τὸν τόπο μας σὲ κάθε κλάδο τῆς δημόσιας κίνησης, χαιρετᾶμε μὲ χαρὰ τὴ σκέψη τῆς Ἐπανάστασης γιὰ νὰ δώσῃ χεῖρ νὰ πιάνουν ἀπὸ τὰ μαλλιά τις κάθε εἶδους σχολαστικότητες οἱ «Νέοι ἄντρες».

ΕΠΙΘΕΩΡΗΤΗΣ

ΣΑΜΟΘΡΑΚΗ*

(ΤΟ ΝΗΣΙ)

— Οἱ ἀρχαῖοι πέθαναν. Ἐγὼ δὲν καταγίνομαι μὲ τὰ πτώματα. Ὅσο γιὰ τοὺς ξένους, δὲν εἶμαι γὼ γιὰ νὰ τοὺς ἐξηγῶ τὸ ἔθνος μου. Ἄς τὸ κάμουν ἄλλοι, σὰ θέλουν, ἢ ἄς μὴν τὸ κάνει κανεὶς τὸ πρᾶμα διαφέρει. Ἐγὼ εἶμαι γιὰ νὰ δουλέψω μὲ τὸ ἔθνος μου καὶ μέσα στὸ ἔθνος μου. Ἄν εἶμαι φιλόδοξος, ἢ δόξα μου θέλω νὰ εἶναι ἓνα μὲ τὴ δόξα τοῦ ἔθνους μου. Ὅ,τι βγάλω θὰ εἶναι δικό μου καὶ δικό του. Καὶ οἱ ξένοι ἄς μᾶς κρίνουν ἀδιάφορο μὲ τί τρόπο. Βέβαια δὲ θὰ βιαστώ ἐγὼ νὰ πύγω νὰ δικαιολογηθῶ σ' αὐτούς, οὔτε θὰ τοὺς ἐξηγήσω τίποτε γιὰ τὸ ἔθνος μου.

— Μὰ μὲ τὴν τυφλωμάρα σου αὐτὴ δυναμόνεις

*) Ἡ ἀρχὴ στὸν ἀριθ. 355.

τις κακίες και τὰ ψεγάδια τῆς φυλῆς. Πρέπει νὰ διορθωθοῦμε.

— Ἄκουσε. Θὰ ζήσω μέσα στοὺς Ἕλληνας, ἀφοῦ ἀνάμεσα τοὺς γεννήθηκα, καὶ θὰ κρατήσω τὸν ἑαυτὸ μου ἀλύγιστο καὶ διαφορετικὸ ἀπ' αὐτοῦς. Ἔτσι θὰ τοὺς ἐπηρεάσω ἴσως. Ἦσυχία δὲν ἔχω, παντρεμένος δὲν εἶμαι, καὶ οὔτε φρόνιμος· ἐπειδὴ γνωρίζω καλὰ κάθε φράγκικο πολιτισμὸν, δὲ φραγκοφέρνω. Τὰ νέα τῆς ἡμέρας σπάνια μὲ ταραξοῦν καὶ οἱ κρίσεις τῶν ἀνθρώπων τὸ ἴδιο. Εἶτε θέλοντας εἶτε μὴ, αἰσθάνομαι τὸν ἑαυτὸ μου ἕνα μὲ τοὺς ἀνθρώπους τοῦ ἔθνους μου. Μοῦ μιλοῦνε καὶ τοὺς μιλοῦ ἐλεύθερα, δουλεύουμε κάποτε μαζύ, δὲ γίνομαι σὰν κι αὐτοὺς καὶ ὅταν τύχει τοὺς λέγω λόγια σκληρὰ καὶ δυνατά. Εἶμαι σύντροφός τους, ἀλλ' ἀπὸ μακρύτερα ἔμως. Μικρότερος σὰν ἡμῶν βασιτόμου λιγάκι, ἀπὸ τὸ φόβο μὴ χαθῶ μέσα στὴν καταδύθρα. Τώρα ποῦ ἐνοιῶσα πὼς δὲν μπορῶ νὰ χαθῶ σὲ κανένα βάραθρο ξεθάρρεψα καὶ δὲ βασιτιέμαι πιά. Ρίχνομαι ἀφοῦ σ' ἔλα τὰ βάραθρα καὶ μένω πάντα διαφορετικὸς ἀπὸ τοὺς τριγυρινούς μου. Δὲ σκορπίζω τὴ δύναμή μου, συμπυκνώνω τὸν ἑαυτὸ μου. Ὅσο δυναμῶνε, τόσο καὶ ξεθάφει ἐπάνω στοὺς ἄλλους. Ἐγὼ δὲ χάνω τίποτα, τὸ ἐναντίο, κερδίζω. Καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς χρωματίζω ἴσως λιγάκι.

— Ὅ,τι καὶ νὰ λὲς ἔχεις πίστη ἐθνική.

— Ἴσως. Ἀγάπησα τὴ φυλὴ μου ὅταν εἶδα πὼς γεννήθηκα σὰν ἄνθος ἀπὸ μέσα τῆς, συμπύκνωμά τῆς. Τὴν ἀντιπροσωπεύω ὅλην, τὰ ὄνειρά τῆς εἶναι ὄνειρά μου καὶ ἐλπίδες μου οἱ ἐλπίδες τῆς. Ἄν ἔχασε τὴν ἐλπίδα τῆς θὰ τῆς δώσω τὴ δική μου, καὶ πάλι ἀπ' αὐτὴν θὰ πάρω ἐλπίδα ἐγὼ, ἂν ἀπελπίσῃ. Ἄν δὲν ἔχει τώρα ἰδανικὸ ἢ ὄνειρο κανένα ἄνθρωπο, θὰ τῆς δώσω τὰ δικά μου ὄνειρα καὶ ἰδανικά, καὶ πάλι ἔμως τὴ δύναμη γιὰ νὰ τὰ πλάσω τὰ ὄνειρά μου καὶ τὰ ἰδανικά μου μέσα τῆς θὰ τ'ἔβρω. Ἄν κουράστηκαν τὰ μάτια τῆς καὶ δὲ βλέπουν, καὶ δὲ διακρίνει τί δυνάμεις ἔχει μέσα τῆς, θὰ τὶς δεῖξω ἐγὼ, ἀφοῦ ἐγὼ μὲ τὰ δικά μου μάτια βλέπω καὶ τὶς διακρίνω. Ἄν φέβος τὴν πῆρε θὰ τῆς δανείσω τὴν ἀφοβία τῆ δική μου. Ὅ,τι τῆς λείπει θὰ τῆς τὸ δώσω ἐγὼ, καὶ πάλι ὅ,τι μοῦ λείπει ἐμένα, ἀπὸ κείνη θὰ τὸ πάρω. Γιατί εἴμαστε ἕνα. Λαχταρῶ πάντα νὰ τῆς μεταγγίξω κάτι δικό μου καὶ ἀπ' αὐτὴν νὰ παίρνω κάτι ἄλλο, σὰν ἠλεκτρισμὸν...

— Περιέργο, μὲ ζυπνὰς εἰκόνες ποῦ ποτὲ δὲ μοῦ εἶχαν ἔρθει στὸ νοῦ πρωτῆτερα. Εἶχε ξεραθεῖ ἡ

ἐννοία τῆς πατρίδας μέσα μου, ἀπὸ τὸ πολὺ ν' ἀκούω τὴ λέξη.

— Μὰ ἂν δὲν μπορεῖς νὰ πιστέψεις στὶς πατρίδες, μπορεῖς ἔμως, ἂν εἶσαι σωτὸς ἄνθρωπος, νὰ μένεις πιστὸς στὴ δική σου τὴν πατρίδα καὶ νὰ μὴ ντρέπεσαι. Καὶ αὐτὸ λέγεται πίστη. Ἐδῶ στὴν ἐρημιὰ καὶ στὴ νεκρική ἡσυχία ἔχεις καιρὸ νὰ τὰ συλλογιστεῖς αὐτά. Ἐγὼ πηγαίνω νὰ ἀνακατωθῶ πάλι μὲ τοὺς ἀνθρώπους τῆς φυλῆς μου, νὰ ρίξω ὅλη μου τὴ δύναμη στὸ βάραθρο ποῦ λέγεται ἔθνος, νὰ ξεδέψω τὴ ζωὴ μου, νοιώθοντας βαθεῖα τὴ φυλὴ μου, μὲ λύπη, μὲ ἐνθουσιασμὸ, μὲ βαρεμὸ ἢ μὲ, ἀπελπισία. Καὶ ἂν εἶναι γιὰ νὰ χαθεῖ ἡ φυλὴ μου πάλι χαρούμενος θὰ εἶμαι. Τὴν ἀγαπῶ τόσο ποῦ δέχομαι νὰ πεθάνει γιὰ νὰ νοιώσω τὴν ἡδονὴ τοῦ θανάτου τῆς. Τίποτε στὸν κόσμον δὲν εἶναι γιὰ νὰ τὸ λυπᾶται κανεὶς ἐπειδὴ πεθαίνει. Τέτοιος μπορῶ νὰ εἶμαι· ἢ πρόβατο ἄκακο στὸ κοπάδι τῶν ἀνθρώπων ποῦ μὲ περιτριγυρίζουν, ἢ νικητὴς τους. Τρίτο καταφύγιο δὲν ξέρω παρὰ μόνον τὴ ζωὴ στὴν ἐρημιὰ. Μὰ μοναχὸς γιὰ πάντα δὲν μπορῶ νὰ μείνω· ἡ τεμπελιά δὲ μοῦ φτάνει οὔτε ἡ σκέψη μοναχῆ. Θέλω καὶ τὸ προσφάγι τῆς, τὴν ἐνέργεια. Καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ θανάτου τὴν ἔχω πάντα κοντὰ μου γιὰ νὰ μοῦ σπιρουνίζει τὸν πόθο τῆς ζωῆς. Ὁ θάνατος εἶναι γιὰ τοὺς ζωντανούς φάρμακο μεθυστικὸ ποῦ ὄλο ζυπνάει μέσα τους τὴ λαχτᾶρα τῆς ζωῆς. Εἶναι τὸ προσάναμά τῆς.

— Μὰ ἐγὼ ποῦ εἶμαι πεθαμένος τί νὰ πῶ;

— Ἄφησε. Μὴ μιλεῖς πιά. Τὴν ψυχὴ σου τὴν ἔχω μέσα μου ἐγὼ ποῦ εἶμαι ζωντανὸς καὶ πατριώτης σου.

Ἡ μορφή του χάθηκε καὶ δὲν τὴν εἶδα πιά.

ΦΕΥΓΟΝΤΑΣ ΑΠΟ ΤΟ ΝΗΣΙ

Οἱ Σαμοθρακίτες πληρόνουν ταχτικά "στοὺς Τούρκους κοντὰ σ' ἄλλα δεσμάτα καὶ φέρο γιὰ τοὺς δρόμους, μὰ ὁ μόνος δημόσιος δρόμος τῆς Σαμοθράκης, ποῦ μὲ τὰ πόδια τὸν παίρνεις γιὰ μὴν ὄρα μονάχα καὶ πάει ἀπὸ τὴ Χώρα ὡς τὴν Καμαριώτισσα, μισοτελειωμένος καθὼς ἦταν ἀφέθηκε, ἀυλακώθηκε καὶ χάλασε. Βέβαια οὔτε οἱ Τούρκοι μὰ οὔτε καὶ οἱ Σαμοθρακίτες οἱ ἴδιοι θὰ τὸν ἀποτελειώσουν οὔτε θὰ τὸν σιάξουν ποτὲ τους.

Ἀπὸ κείνο τὸ δρόμο κατέβηκα μὲ τ' ἄλογο στὴν

Καμαριώτισσα. Λιμάνι ὁ τόπος δὲν ἔχει, ἀλλὰ μὲ τὴ νοτιὰ τὸ πῶς σίγουρο ἀραξοδόλι εἶναι ἡ Καμαριώτισσα καὶ αὐτοῦ ἀράξουν καὶ ἀπὸ κει σαλπάρουν τὰ καΐκια τῆς Ρούμελης καὶ τῆς Σαμοθράκης. Ἄμα φουὰ βορριᾶς δυνατὸς ξεσέρνουν τὰ καράδια τους οἱ νησιώτες στὴν ἀμμουδιά. Δὲν εἶναι ναυτικοὶ οἱ Σαμοθρακίτες· λιγιστὰ εἶναι τὰ καΐκια τους καὶ οἱ φαραδιεὶς οἱ βάρκες μετρημένες. Ἀτμῶπλοιο σπάνια φουντάρησε στὴν Καμαριώτισσα.

Ἐνα ἐκκλησιδάκι, μερικὰ καλυθόσπιτα καὶ δυὸ τρεῖς ἀποθήκες εἶναι τὰ μόνα χεῖρια ποῦ βλέπεις ἐκεῖ. Στὶς ἀποθήκες φυλάτουν τὰ προϊόντα τοῦ νησιοῦ ποῦ θὰ βγοῦν στὰ ξένα—ἐλιές, ἀπίδια, κορβμηλα, μυζήθρες—καὶ τὶςπραμάτειες ποῦ φέρνουν στὸ νησί τὰ καΐκια—σαπούνη, ζάχαρη, καφέ, νήματα. Φέρνουν καὶ κρασί γιὰτὶ τὸ νησί δὲν ἔχει παρὰ λίγα ἀμπέλια. Δὲν εἶναι πολλὰ χρόνια ποῦ ἔφεραν καὶ ντομάτες ἀπὸ τὴ Θράκη γιὰτὶ οἱ νησιώτες δὲν εἶχαν συλλογιστεῖ νὰ φυτέψουν ντομάτες.

Σὲ μιὰ ἀπὸ τὶς ἀποθήκες μπροστὰ καθόταν ἡ γρηᾶ μητέρα ἐνὸς προεστοῦ ποῦ εἶχε κατεθεῖ στὸ περιθαλάσσιο γιὰ δροσιά. Μοῦ εὐχθήθηκε κατευόδιο, καὶ μὲ τὴν εὐχή τῆς μῆλκα κατὰ τὶς δέκα τὸ πρωὶ σ' ἕνα σαμοθρακίτικο καΐκι καὶ ξεκινήσαμε μὲ τὰ κουπιὰ. Σηκώσαμε καὶ τὰ πανιά μὰ τὸ ἀεράκι ἦταν ἀδύνατο. Μαζύ μας ταξιδεύαν δυὸ κεχαγιάδες ποῦ πήγαιναν νὰ δικαστοῦν στὸ Δεδεαγιάς γιὰ κάτι κλεψιές—συνηθισμένα πράματα—καὶ μιὰ μεσόκοπη ἀντρογοναίκα Τενεδιὰ ποῦ καθὼς κύταζε μακριὰ τὴ θάλασσα, ἦταν, ἔλεγες, ἡ Μπουμπουλίνα.

Κατὰ τὸ μεσημέρι δυνάμωσε λίγο τὸ ἀεράκι καὶ τὸ ἀπομεσήμερο κόπηκε πάλι λίγο. Ἐψήσαν ψάρια οἱ κεχαγιάδες καὶ κατόπι μαγεύρεψαν βραστὸ στὸν ἀτμό, κατὰ τὸ σαμοθρακίτικο τρόπο, κι ὄλοι μαζύ φαγαμε. Τὸ καΐκι πρόβαινε ἡσυχὰ καὶ ἀγάλια ἀγάλια μέσα στὸ φῶς τῆς πυρωμένης μέρας.

Τὸ δείλι ἔπεσε ὀλίγιστα ἔ ἀέρας καὶ τὴ βάρκα τὴν πήγαιναν πάλι μονάχα τὰ κουπιὰ. Ἐγυρε καὶ ὁ ἥλιος νὰ πέσει. Ἡ Σαμοθράκη μισοσυσμένη γίνηκε μεγάλη καὶ φανταστική, ντυμένη στὰ μενεξεδένια φενά τῆς ντομάτα, ἐπάνω στεκοῦμενη στὴν κατάδραθη μαθεῖα θάλασσα. Καὶ ἦταν ψηλὴ, εὐγενική καὶ περήφανη σὰν τὴ Νίκη.

Τὴν εἶδα ἔτσι, ὀλάκερη, πάλι, ἀπ' ὄξω, χωρὶς λεπτομέρειες, καὶ ἡ ζωὴ ὅλη ποῦ, πατώντας τὴν, εἶχα βρεῖ μέσα τῆς, σὰ νὰ χάθηκε ἀξαφνα κάπου

ΠΕΤΡΟΥ ΨΗΛΟΡΕΪΤΗ ΣΠΑΣΜΕΝΕΣ ΨΥΧΕΣ*

Ἐγερνε ἡ Χρυσούλα ὄλο τῆς τὸ κορμί κι ἀπλωνε τὰ χεῖρα τῆς λὲς κ' ἤθελε ν' ἀγκαλιάσει ὅλη τὴ Μεσόγεια θάλασσα.

— Θέ μου! Θέ μου! πόσο εἶναι ὁμορφὴ!

Τὰ μαλλιά τῆς τᾶπιανε σ' ἀπαλοδαχτυλάτα χεῖρα τοῦ τὸ ἀεράκι καὶ τὶς ἀναποδογύριζε τὸ κεφάλι καὶ τὴ φιλοῦσε στὸ στόμα, στὰ μάτια, στὸ λαιμὸ καὶ τὴ γαργάλιζε στὶς ἀμυγδαλὲς καὶ κατέβαινε στὸ κορμί τῆς ὄλο καὶ τῆς τὸ φιλοῦσε κ' ἡ Χρυσούλα λιγοθύμησε ἀπὸ τὴν ἀβάσταχτη γλύκα. Στράφηκε νὰ φωνάξει τοῦ Ὁρέστη νὰ τήνε ὤσει ἀπὸ τὰ χεῖρα τοῦ θαλασσινοῦ θεοῦ κ' εἶδε ἀποπίσω τῆς γονατισμένο τὸ Γοργία νὰ κλαίει.

— Κλαίτε; ! Γιατί κλαίτε; Μὰ δὲν κυτᾶζετε; Εἶναι ἡ Ἑλλάδα! ἡ Ἑλλάδα!

Κι αὐτὸς δὲ σήκωσε τὸ κεφάλι, τὰ μάτια του

* Ἡ ἀρχὴ στὸν ἀριθ. 355.

μόνο τρέχανε ἀπάνω στὰ μάγουλά του κ' εἶπε :
(ἡ φωνὴ του σπάραξε στὸν ἀέρα καὶ τὰ θαλασσοπούλια τρομάξανε καὶ φύγανε)

— Ποτὲ δὲ θὰ δοῦμε πιά τὴν Ἑλλάδα, Χρυσούλα. Ποτέ! ποτέ!..

Κ' ἡ Χρυσούλα ἔβλεπε ψιλὴ φωνὴ καὶ πεταχτήκε ἀπάνω ἀλαλιασμένη καὶ τὰ μπράτσα τῆς ἀπλωθήκανε σὰ νὰ θέλανε νὰ σταματήσουν κάπου, σὰ νὰ θέλανε νὰ ἐπικαλεστοῦνε καὶ νὰ παρακαλέσουν. Τὰ χεῖλια τῆς χλωμά καὶ λιγωμένα ἀνατριχιάζανε καὶ τρέμανε, λὲς κ' εἶσαν ἐτοιμα νὰ πέσουν.. Θέ μου! πὼς μοιάζουμε δυὸ φυλλαράκια μαραμμένα στὴν ἀκρὴ ἐνὸς ξεροῦ κλαδιοῦ!

— Χρυσούλα! Χρυσούλα, τί ἔχεις; Τί ὄνειρο εἶδες, Χρυσούλα;!

Ἄνοιξε τὰ μάτια τῆς σὰν τρελλή, κύταξε ξεφρενιασμένη νὰ δεῖ ποῦ βρίσκεται, εἶδε τὸν Ὁρέστη ἀποπάνω τῆς νὰ σκύπτει ἀνήσυχος καὶ νὰ τὴ ρωτᾶ, εἶδε τὸ παράθυρο, τὶς φωτογραφίες, εἶδε τὰ μπουτιλάκια τὰ γιατρικά δίπλα στὸ κρεβάτι τῆς.

— Ὄω!

Πέρασε τὰ χλωμά τῆς τὰ χεῖρα ἀπὸ τὸ μέτωπο, ἔπιασε τὰ μηλίγγια τῆς νὰ μὴ σπάσουνε, κι ἀνασηκώθηκε ἀπὸ τὸ κρεβάτι κ' ἔχωσε τὸ κε-

φάλι τῆς στὰ γόνατά τῆς μέσα.

— Χρυσούλα μου, τί ἔχεις; Μὴν εἶδες κανένα κακὸ ὄνειρο καὶ τρομάξεις;

— Ὅχι! ὄχι! δὲν εἶδα τίποτα... τίποτα! κ' ἔπεσε πάλι κάτω κι ἀγκαλιάζε τὸ προσκεφάλι τῆς καὶ ψιθύριζε μὲ τρόμο.

— Ποτὲ πιά! Ποτὲ!.. ποτέ!

VIII

Ἀπόψε ἔπιασε ἡ Χρυσούλα τὸν Ὁρέστη ἀπὸ τὸ χεῖρ, τὴ στιγμή που εἶτανε ἐτοιμος νὰ σηκωθεῖ.

— Ὁρέστη! ποῦ πάς; μὴ μ' ἀφήνεις!

Ἡ φωνὴ τῆς, φωνὴ πεθιασμένης.

— Ἐξῆρω εὐτύς, ἀγάπη μου. Θὰ πάω στοῦ γιαιτροῦ μιὰ στιγμή.

Εἶχε τρομάξει ὁ Ὁρέστης βλέποντας τὴ Χρυσούλα ἀπόψε σὲ τόσο ἀνέλπιθον θέση. Ἡ κοκκινάδα τοῦ προσώπου τῆς εἶχε σθήσει τέλεια κι ἀρχίσανε τὰ χεῖλια τῆς, ἡ μύτη τῆς, τὰ μάγουλά τῆς νὰ μπλακίζουνε καὶ τὰ δάχτυλα τῶν χεριῶν καὶ τῶν ποδιῶν τῆς εἶσανε τώρα παγωμένα, νεκρά.

μαγικά. Ζωντάνευε ως τόσο το νησί ακόμα περισσότερο, ξεχώριζε από κάθε άλλη γη, γινόταν κόσμος που άρχισε με χίλιες άρμονίες.

Και στεκόταν η Σαμοθράκη έτσι, ολοζώντανη, μαγεμένη, όμορφη, μεγάλο, άτιμητο στολίδι ζωσμένο από την τρισεύγενη τη θάλασσα, νησί ξεχωριστό μέσα στα νησιά. Στη μορφή της αγαπούσα λιγάκι όλα τα νησιά με τα χρυσά τα άκρογαλιά. Η Σαμοθράκη με γέμισε λαχτάρες για το Νησί.

Και άξαφνα με προσπέρασε μονοστιγμής η ιστορία του νησιού ο να ήταν να το χάσω για πάντα και ήταν η ιστορία της αγάπης της δικής μου για το νησί. Έχει σύνορα ζωγραφιστά, τέλεια από το βουνού το ψήλωμα το μάτι παίρνει δλάκερο το νησί που το βρίζουν γύρω τριγύρω τα γραμμένα σύνορά του, η θάλασσα. Οι βάρβαροι δε θα το πάρουν εύκολα γιατί το φυλάγει η θάλασσα. Αν δεν το ξεχώριζε αυτή από τον άλλο κόσμο, ποιος ξέρει αν δε θα είχαν έρθει ως τα τώρα άλλοι και άλλοι βάρβαροι, αφού οι νησιώτες δεν είναι άξιοι πάντα να το φυλάξουν. Στο νησί με τους γκρεμούς και τα μεγάλα μυτερὰ βράχια, τα βουνά τα άπατητα, τα άγρια κατατόπια, τις έρημες άκρογαλιές, τις σπηλιές, τις βαθιές ρεματαριές, τις κακές πλαγιές και ράχες, τα γίδια και τα άγριοκάτσικα πηδώντας στα κατσάθραχα, τα άγριομένα άλογα και δέντρα, τους σκλάβους ανθρώπους, το ψήλος του μεγάλου βουνού που θα ήταν ίσως κάποτε ήφαιστειο και από την κορφή του ανοίγεται απλόχωρη μια θέα φανταχτερή γύρω τριγύρω στη μεγάλη νησοσπαρμένη θάλασσα και στη στεριά τη μακρινή, και το κάθε ένομα του κάθε τόπου είναι γνώριμο και μουρμουρίζει γνωστά και μαγεμένα λόγια και τραγουδεί γνωστούς και μυστηριώδικους παλιούς σκοπούς. Αίγαιο, Θράκη, Σαμοθράκη, Ροδόπη, Πελασγοί, Έλληνες, Όρφεις, Κάβειροι, Ποσειδώνας—στο νησί με την Παλιόπολη που βρήκαν την πάγκαλη πολύτιμη Νίκη κουτσουρεμένη από τα χρόνια τα βάρβαρα και την άρπαξαν ξένοι στα ξένα, και βρήκαν τα θέμελα πεσμένων ναών και τοίχους, τείχη πελασγικά, ελληνικά και ρωμαϊκά, και τοίχους βυζαντινούς και πύργους βυζαντινούς και γενδεβέζικους—στο νησί όλων των καιρών από τότε που ήφαιστειο ξεπρόβαλε από το πέλαγο και ύψώθηκε μονομιάς κατά τον ουρανό και έσδυσε και σωριάστηκε και πετρώθηκε μη μπορώντας ψηλότερα να άνεσει, κ' έγινε γης πλούσια από μέταλλα, βρύσες ζεστές και κρύες, κατάμυρες

σπηλιές, κακοτοπιές και βράχια, και πλούσια από φυτά φυτρώνοντας άθελα στο πλούσιο χώμα, και γέννησε τ' άγριοκάτσικα, τους ανθρώπους και τους Κάβειρους που παίζανε μυστικά με τις φωτιές και τις θαλασσοφουρτούνες και έπλασαν μια θρησκεία, — στο νησί που έρχονταν απ' όλες τις πολιτείες Έλληνες να μνηθούν τα μυστήρια των μεγάλων θεών, να μάθουν και αυτοί, οι λαχταρισμένοι, οι ποθοπλανταγμένοι, να μάθουν εκείνα που ποθούσαν να μάθουν, την αρχή του κόσμου και το τέλος, οι διψασμένοι οι τρελλοί οι Έλληνες οι πρώτοι άνθρωποι άνθρωποι θεοί γιατί κατέβασαν τους θεούς στη γη και τους έκαναν όμοιους με τον έκυτό τους, και ύστερα κουράστηκαν κι αυτοί και ήρθαν άλλοι να προσκυνήσουν τους προστάτες θεούς που τους παραστέκονταν στα πολιτικά τους κατώματα—και ύστερα απόστασαν και οι μεγάλοι θεοί οι ίδιοι και χύμιζαν τα κύματα του χριστιανισμού και τους σώρωσαν και μπήκαν στη θέση τους άγιοι με εικόνες, και ξεφύτρωσαν χίλιες εκκλησίες και παρεκκλήσια στο νησί, και γέμισε η πολιτεία και οι έρημιές από εκκλησίες, ξωκλήσια και ρημοκλήσια, και από τις εκκλησίες αυτές μονάχα έννιακόσιες ένενήντα έννια βρίσκονται και η χιλιοστή ακόμα να βρεθεί με τους άφινητους κρυμένους θησαυρούς της, — στο νησί που είδε κι αυτό τους Ρωμαίους να γίνονται Βυζαντινοί και τους Φράγκους από τους Βυζαντινούς να το άρπάζουν και τους διψοκίματους Τούρκους να το παίρνουν από τους Φράγκους, τους Τούρκους που ακόμα και τώρα το βρίζουν, — στο νησί που μ' έναν ψευτοσηκωμό κατεπάνω στους τυράννους βρήθηκε κι αυτό να γίνει η τωρινή Ελλάδα, γιατί αν δεν είχε κουνηθεί κι αυτό θα ήταν ένας σηκωμός και χαλασμός λιγώτερος για να συγκινήσει τη φιλελληνική Εύρωπη, — στο νησί αυτό που είδε σφαγές και χλασμούς, και κειρατές και καταχτητές, και θεούς και ανθρώπους να περνοδιαβαίνουν, και είδε και έζησε την ιστορία όλη ενός έθνους, — στο νησί αυτό που στην άπειρη ήσυχία του ο να ακούγεται τώρα η αιώνητητα να περνά—στο τιμημένο αυτό νησί μπορούσα να είχα γεννηθεί και γώ αφού το κατοικούν άνθρωποι της φυλής μου. Και το νησί αυτό το αγάπησα, με η αγάπη μου τώρα αποκάηκε.

Ύστερα κατέβηκε, τα πήρε και τα έσδυσε όλα η μαύρη Νύχτα. Ήμουν έτοιμος για έργα νέα.

ΙΔΑΣ

ΤΕΛΟΣ

ΘΛΙΜΕΝΟΙ ΑΝΤΙΛΑΛΟΙ

I

“Ησυχη κοιμάται η λίμνη,
το φεγγάρι στα ψηλά
σκυθρωπό γυρίζει.

Μέσ' στο δάσος το τριζόνι
το μονότονο σκοπό
με καημό σφυρίζει.

Κάπου, κάπου ανατριχιάζουν
λιγερές οι καλαμιές
και κρυφομιλούν.

Και το κύμα που πλανιέται
τ' άπαλό μέσ' στα νερά,
σκίφτουν και φιλούνε.

Και τ' άκούω που άναστενάζουν,
και τ' άκούω που μιλούν
λόγια μαγεμένα,

Και θαρρώ πως με γυρεύεις,
και θαρρώ πως είσαι σὺ
και πως κλοῖς για μένα.

II

“Ολοι αγαπούν τις γιασουμιές πύχω μέσ' στον μπαξέ
μου
τα κόκκινα γαρούφαλα, τοῖς μυρωδάτους δίσκους,
τους μενεξέδες τους λευκοῖς, τις φουντωμένες δάφνες,
τα κρίνα, τα τριαντάφυλλα και τις περιπλοκάδες.

Μά εγώ αγαπῶ τὸν πλάτανο με τα πολλά τα φύλλα
πῶχει μεταξωτή φωνή και δροσερό τὸν ἴσκιο,
που λέει τρυγούδι' άθάνατο, που ξέρει παραμύθια
χιλιων λογίων για Ξωμικές, για Δράκους, για Νεράιδες,

Για φεγγαριῶν άνατολές, για βασιλέμωτα ήλιων,
για νύχτες μαυροφόρετες, για τὸν Άποσπερίτη,
για τὸν πουλιῶν τοῖς έρωτες, για τὸν καημὸ τῶν
γούλων,
για τὸ σκυραῖλι τοῦ βοσκῶ και τῶν νερῶν τὸ θρήνο,

Ποῦ με τὰ λέει και τραγουδεί, που με τὰ λέει και
κλαίγει

σὸν κάθουμαι στα πόδια τῶν γείρω κουρασμένη,
και σὰ με δῆ να μὴ μιλῶ, σὰ δῆ πως δὲν άκούγω,
γέρνει γλυκὰ τοῖς κλάοντες τῶν και με μιλεῖ για σένα.
‘Οδησῶ.

PHNA AEBANTH

“Ένας ἴδρος κρύος σκέπαζε σὸν πᾶχνη ὄλο της τὸ κορμί.

‘Ο ‘Ορίστης ξέφυγε από τὸ σπρίζιμο της Χρυσούλας κ' έφυγε τρεχαπετακμενος. ‘Οξω εἴτανε η ἔθνικη γιορτὴ της Γαλλίας ἀπόψε, 14 τοῦ Άλωνάρη, κ' οι δρόμοι στεναίχανε ἀπο τὸ βάρος τοῦ κόσμου. Δὲν μπ ρῶσε ὁ ‘Ορίστης να προχωρήσει. Μιά ἀγανάκτηση τρελλή τότε κυριέψε. ‘Η Χρυσούλα πεθαίνει κι αυτοῖ γελῶνε και φωνάζουνε! Σ' ένα σταυροδρόμι εἴχανε στήσει χρῶ καταμεσίς τοῦ δρόμου. Άντρες και γυναίκες ἀγκυλιασμένοι χοροπηθούσανε και φωνάζανε σὰ ζῶα που έρωτοκυνηγούνται. Πότε-πότε έρχόντανε ἀπάνω του και τότε λούγανε λιπαρές ανάσες σαρκίλας βγαλμένες ἀπο ὀρθάνοιχτους κόρπους κι ἀπο ἰδρωμένα κορμιά, σα πημένα πιὰ ἀπο τὰ πολλὰ μυρωδικὰ και τὰ πολλὰ φκιασιδία και τ' ἀκάθαρτα, πλερωμένα ἀντροφιλητά.

‘Ο ‘Ορίστης στριγωμένος άθελα μέσα στο πλῆθος ἀνατριχίαζε ἀπο ἀηδία κι ἀπογοήτευση.

— Αὐτὸς λοιπὸν εἶναι ὁ ἄνθρωπος που ὄνειρευότανε να πλάσει, ὁ ἀπαλλαγμένος ἀπο τὴν πρόληψη της Θρησκείας και της Πατρίδας και της Οἰκογένειας; Νά τον, να τον μπροστά του, να,

πηδᾷ τὸν ἀδιάντροπο χορὸ που χοροπηθῶνε πάντα οι ἔχλοι. Συφυλιδικός, ἀλκοολικός, φτισικός, ἀνοίγει τὸ στόμα του και φαίνονται τὰ σαπημένα δόντια του και γελᾷ. Τί τὸν ἔκαμε η ‘Επιστήμη; ‘Εα χτήνος δυστυχισμένο και σακάτικο. Τὸ φίδι τῶν ἐπιθυμιῶν τοῦ τὸ θέριψε μέσα του—σὸν τὴ Λερναία ‘Υδρα. ‘Ενα κεφάλι τοῦ κόφτεις και δέκα φυτρώνουνε. ‘Ολα σακάτικα και φαρμακερά. Μιά ἀντίληψη ζωῆς, χαμοσερνάμενη και μπακαλόψυχη, ποῖος να ζῆτι πιὸ πολὺ, πιὸ τεμπέλικα, πιὸ ἀκίντυα. Πέφτουνε και φιδυλιτρούνε για ν' άνεβῶνε κάποια λερωμένα σκαλοπάτια η να κλεφτοθησαυρίσουν πλούτη. Πότε πάλι κυλιούνται σὲ νύχτες ξεστῆπωτες, κουρασμένοι, ἀνήμποροι να σκεφτοῦν η να δειρουν, ν' αγαπήσουνε η να σκοτώσουν.

‘Ολοι ἀπάνω τους φέρνουνε τὴ σφαγίδα τοῦ χαμοῦ. ‘Απάνω σ' ὄλωνῶν τὰ μέτωπα εἶναι γραμμένη με πυρωμένο σίδηρο η τρομερὰ καταδικη: Μανέ, Θεκέλ, Φάρες!

‘Ο ‘Ορίστης τινάχτηκε σύσωμος. Για πρώτη φορὰ εἶδε. Εἶδε ένα ἔθνος ὀλόκληρο να γκρεμίζεται πολυθρόμβο και γελαστό κι ἀξέγνωιο και με χυδολυγίσματα χοροῦ να πέφτει και να σπᾷ. Τὰ πάθη που εἶσανε κλεισμένα στα σιδερένια κλουβιά τῶν

αἰώνων νόμων και τὰ ἐντυχτα τὰ χτηνώδεια τ' άλυσοδεμένα με τοῖς φόβους και τις ἔλπίδες μιζε μέλλουσας ζωῆς, σπᾶσανε τὰ κλουβιά και τις άλυοσίδες και λευτερωθήκανε και χυμήσαν ὄσω—Γιούγκ της Πατρίδας και της Θρησκείας και της Τιμῆς! Και χορεύουνε, χορεύουνε και γελῶνε κι ἀκολασταίνουνε μπροστά στον Γκρεμό.

— ‘Ο να φύγω! να φύγω!

Τὸ φεγγάρι ἀποπάνω κύταζε σὰ μιὰ μάσκα τραγική κποιας φρικιστικῆς αἰσχύλειας τραγωδίας. Εἴτανε σὸν τις προσωπίδες τις χρυσές που βρεθήκανε στις Μυκήνες και που σκεπάζανε τὸν άνόσιο, ὄλο αἵματα, οἰκο τῶν Άτρείδων.

— ‘Ο να φύγω! να φύγω!

Προχώρησε πάλι λίγο παρακάτω κ' ὕστερα τότε σταμχτήσαν πάλι καινούργιοι χοροὶ στημένοι καταμεσίς τοῦ δρόμου.

Κύταζε γύρω του ὁ ‘Ορίστης κι ἀνατριχίαζε.

Γυναίκες περνούσανε μπροστά του ὀμορφότερες—μὲ ψεύτικα δόντια και πρόσθετα μαλλιά και βαμένα χείλια και βυζὰ πανένια. Τὰ μάτια τους εἴσανε μεγαλωμένα ἀπο ένα πλατὴ γαλάζιο κύκλο, ἀπο κείνους που ἀφίνουνε οι νύχτες οι ξεμαλλιάρες της άγρύπνιας και της ντροπῆς. Άλλες γυναίκες ά-

ΔΥΟ ΣΚΥΛΟΙ

... Έλεγε λοιπόν ο μαύρος στον κόκκινο :

— Αλήθεια είναι πώς εγώ πάντα μου σ'ε ξεχόριζα από τους άλλους σκύλους. Δεν ξέρω, κάτι μούλεγε, εμείς οι δυο μελλούμενοι είτανε να γνωριστούμε μια μέρα και ποιός ξέρει να γενούμε και φίλοι μπιστικοί. Γι' αυτό βλέπεις, μολονότι εγώ είμαι λιγάκι νευρικός και δε σηκώνω πολλά-πολλά χωρατά, σ'α λάχαινε νάχω κανένα νταραβέρι με το λόγο σου παράβλεπα... Την ιστορία εκείνης της μικροκαμωμένης ογουρής... θυμάσαι...

Ο κόκκινος δεν αποκρίθηκε. Η φλυαρία του φίλου του τον είχε ζαλίσει. Από τ' αποξημερώματα που είχαν στριμωχτεί στη γωνιά αυτή, για να μην τους δει ο μπόγιας, δεν είχε σωπάσει ένα δευτερόλεπτο. Κι όλο άνοησίες! Νάθελε τουλάχιστο να λέει τίποτε σοβαρό, κάτι τι επιτέλους που να ταιριάζει με την περίπτωση! Από λεπτό σε λεπτό περιμένειν το χαμό τους, και κείνος μιλούσε για τη σγουρή. Ομως ο κόκκινος είπε :

— Τη γνωρίζεις εσύ από πρωτότερα κείνη τη σκυλίτσα; ποιανού είταν;

— Ω, αυτή είταν από μεγάλο σπίτι! Άκλουθούσε πάντα έναν που είχε χρυσά γαλόνια στα μανίκια. Είχε κι όνομα αυτή! Την έλεγαν... το ξέχασα. Πώς την έλεγαν;

— Δεν ξέρω· δεν τήνε ρώτησα.

— Φιλενάδα σου και να μη ρωτήσεις τόνομά της! πώς γίνεται;

— Αέ μου χρειάζοταν τόνομά της... Τι να το κάμω;

— Τι νάπογινε; λές να την πήρε ο μπόγιας;

— Ο μπόγιας παίρνει σκύλους σαν έσένα και σαν έμένο, δεν παίρνει σαν κι αυτή! Τέτοια σκυλιά θά πάρει ο μπόγιας;

Το βέβαιο είταν πώς κ' οι δυο είχανε κακά χάλια. Και τον ένα και τον άλλο, βουλωμένους τους είχε ή κακομοιριά της βασανισμένης ζωής. Όλοάσπυτοι, κοκκαλιάρηδες, με πλιγρές από τις άρρώστιες κι από το ξύλο, είταν άηδεια να τους βλέπει κανείς. Φρίκη φέρνανε κι αποστροφή!

Του μαύρου αυτό διόλου δεν του ήρθε.

— Τέτοια σκυλιά! άμ'ε δε βλέπεις... Άς είχα δά κ' εγώ την καλοπέραση ποΰχουν αυτοί και βλέπαμε...

— Θαύλαζε ή ράτσα σου...

δύνατες και σκελεθρωμένες που βήχουν και γελούνε (ποτέ τους δε γελούνε) τρέχουν άπάνω κάτω στα πεζοδρόμια πουντραρισμένες, έπιπλωμένες, όπλισμένες για το άγριο κυνήγι των άντρών. Κι όσες δε βρήκανε κανένα καθίζουσε τ' αποξημερώματα στην άκρη του δρόμου κι άκουμπον τα ψεύτικα μαλλιά του κεφαλιού τους στα χέρια και κλαίνε γιατί πεινούνε.

— Ω! να φύγω, να γυρίσω σπίτι, να μη βλέπω πιά!

Ένα βουητό σαν άνάσα άνακμένου καμινιού έβγαίνει λαχανιασμένο από τ' στόματα τα φεγγερά των καφεσαντών που μόνο αυτά ζούσανε κι άναπνέανε έτσι ξεχάσκωτα μέσα στη νύχτα. Νέσι μαρζάρηδες κι άνίκανοι μπαινοβγαίνανε, γυναίκες όρθωνόντανε μέσα ξέστηδες σαν Άσάρτες και στα μαλλιά τους και στα στήθια τους και στα χέρια τους μέσα λαμποκοπούσανε τα σύμβολα τα φριχτά.

Δέν μπορούσε πιά ο Όρέστης να βαστάξει και μπήκε βιαστικά στο πρώτο καφενείο που βρήκε, έγραψε ένα γραμματάκι του γιατρού και τότε καλούσε γρήγορα νάρθει σπίτι του γιατί ή Χρυσούλα πεθαίνει, πέρωσε ένα παιδί να του το πάει εδύς και πετάχτηκε σ' ένα άμάξι, τούκλεισε κι από πα-

Έκαμε ειρωνικά ο κόκκινος.

— Κι αυτό γίνεται.

— Όχι· ίσα ίσα αυτό ναι που δε γίνεται, καημένε!

— Και γιατί τάχα; Σκύλοι δεν είμαστε όλοι;

Ο κόκκινος πιά δεν ξαναμίλησε. Πολλά είχαν έρθει στο νου του. Η ζωή του δλη-ζωή κπερόσκυλου, όπως τότε φώναζαν από τη στιγμή που γνώρισε τον κόσμο, περνούσε από το νου του. Ζωή! άν μπορεί κανείς να πεί ζωή τις πείνες, και το ξύλο, και το κρύο, κι όλα τα μορτίρια που είχε υποφέρει!... Όμως θυμάται και μ'α καλοσύνη. Αλήθεια, μέσα σ' δλη την κόλαση που έζησε, είναι και μ'α μικρή γρομίτσα λαμπερή. Ένα κοριτσάκι! Ένα ξανθό κοριτσάκι, που μερικέες μέρες τώρα, περνώντας πάλι από τις γειτονίες αυτές τότε χάδεψε! Τόνη χάδεψε! Έτσι, όπως περνούσε αυτός και το παιδάκι στεκόταν στη μέση του δρόμου, τότε χάδεψε. Μ' ένα μικρό κάτασπρο χεράκι τότε χάδεψε! Ένα πουπουλένιο κάτασπρο χεράκι χάδεψε τα μαλλιά του τα λερωμένα και τα σιχαμερά! Πώς το θυμάται! Δές κι δλη του τη ζωή έφτασε να την κάμει όμορφη και γλυκιά το χεράκι εκείνο!

Ο μαύρος ξαν'είπε :

— Μ'α κ' εγώ έννοια σου και δεν άπόμεινα. Αάγκωσ, έκλεψα, δε, μου πέρωσε έκαμα... Είναι κι αυτό κάτι τι. Μ' αυτό τον τρόπο δε μου φαίνεται και τόσο τρομερή ή κατάσταση μου. Μ'α φορά δάγκωσα ένα μαγκόπαιδο που με πείραξε και τούκοπα το κομάτι! Έτσι θέλει ο κόσμος...

— Γι' αυτό, βλέπεις, βρίσκεσαι σήμερα σε καλύτερη θέση.

— Κι ά δε φαινόμενα κακός, λές θάμουννα;

— Βλαστήματα...

Αίτός ο κόκκινος τίποτα δεν έκαμε πικέ. Ούτε μάλλωσε, ούτε συνορίστηκε και ποτέ του δεν παραπονέθηκε. Είχε βιτιά ριζωμένη στο μυαλό του την αλήθεια πώς είταν ένας σκύλος του σοκακιού. Αδτή ή αλήθεια ποτέ δεν τον έκαμε να φωνάξει και να διαμαρτυρηθεί. Του είταν μάλοτα ά θές μ'α παρηγοριά κ' ένα ξένοιασμα. Έβλεπε τους σπιτικούς σκύλους και ποτέ του δεν τους φτόνεσε. Μαζί δεν είχαν κομιά συγγένεια. Όμως περιφρονούσε φριχτά τη δική του τη ράτσα. Ηξερε την έλευσή της, τη δυστυχία της, τα βάσανα που πάλευε και τη σιχαιρόταν. Σιχαινόταν να βλέπει τους όμοιους του, αϊώνια σκυφτούς και κοκκαλιάρηδες, αϊώνια πεινοσμέ-

ράμερους δρόμους είπε να τ'έν πάει σπίτι του.

(Ω! το έερο φως, το πανάγιο, της λάμπας του σπιτιού!)

Τόσα χρόνια στο Παρίσι για πρώτη φορά ή Γαλλία φάνηκε του Όρέστη τόσο χλωμή κ' έτοιμοθάνατη. Του φάνηκε ή Γαλλία μ'α κοκίτα διεθνής, μαραμίνη, έξυπνότατη, με χιλιάδες κομψότατα στολίδια, δαχτυλίδια και μπρελόκ και καρφίτσες σαν καθάραι μ' άνειγμένα τα φτερά. Όλοι γωρίσανε τα χέρια της τα βαμένα και το κορμί της το μαραμένο και στείρο και γλυκότατο—κι αυτή γελά και νυχτοπαρωρίζει σε άσεμνα ξεφαντώματα, βήχει άποτε και σκύφτει στο μεταξωτό της μαντηλάκι και φτει αίμα, κ' έπειτα πάλι ξανασηκώνει με μ'α κίνηση χαριτωμένη του κορμιού της το ποτήρι το γεμάτο από πράσινο άφέντι και πίνει κ' έπειτα το άφέντι πάλι για να ξαναφτύσει αίμα.

(Ω! το έερο φως, το πανάγιο, της λάμπας του σπιτιού!)

VIII

— Μην πεθαίνεις! Μην πεθαίνεις, Χρυσούλα μου!

νους, να τριγυρίζουν στα παραγώνιδα. Όπου κ' ένας σωρός σκουπίδια, κι αυτοί άποπάνω να σκαλίζουν και να γλύφουνε ξαναγλυμένα κόκκαλα...

... Σηκωθήκαν δλόρθοι κ' οι δυο! Το αίμα τους πάγωσε! Από μακρυνά άκούστηκαν να πλησιάζουν γανγίσματα σκυλιών και φωνές παιδιών κ' οι ρώδες του κάρου στο καλντερίμι.

— Να φύγομε! είπε ο μαύρος. Να φύγομε!

— Ποῦ να πάμε; Θα μ'ας δοῦνε. Κάτσε δώ.

Έλα να κρυφτούμε πίσω από κείνη τη μισανοιχτή πόρτα.

— Θα μ'ας μαρτυρήσουν οι άθρῶποι που κάθονται μέσα.

— Άμ'ε τί θα γενοῦμε; κοντοσιμώνουν! Τι θα γενοῦμε;

Τότε για πρώτη φορά στη ζωή του ο κόκκινος ένουωσε κάτι τι μέσα του να ξεπνῶ και νάντισκεται. Ένας έγωϊσμός! Είδε τον εαυτό του να τρέχει, έλευνῶ κι άξιοδάκρυτο, από στενοσόκακο σε στενοσόκακο. Τον είδε να τρέμει από το φόβο, σε κάθε ζάλο, σε κάθε κρότο, τον είδε να πεινά, να κυνηγιέται, να βρίζεται, και νταράπηκε! Σώνει πιά!

— Πήγαινε όπου θές εσύ, εγώ θα μείνω. Άν γλυτώσω, καλά, άλλιώτικα...

Ο μπόγιας είχε σταματήσει. Κανέναν καινούργιο σκύλο θάβιανε, γιατί άκούονταν δυνατώτερα τα γανγίσματα των άλλων σκύλων και τα γέλοια των παιδιών.

Ο μαύρος χύμηξε και χάθηκε σ' ένα δρόμο, ο κόκκινος ουμαζεύτηκε και περίμενε.

Στον άπέναντι δρόμο μ'α πόρτα άνοιξε κ' ένα κοριτσάκι βγήκε στο κατώφλι. Ο σκύλος άναταράχτηκε σύσσωμος. Είναι το ίδιο! Το κοριτσάκι το καλό της άλλης μέρας!...

Τα ξέχασε όλα και το μπόγια και τις μιζέριες του. Όλη του τη ζωή την ξέχασε. Τινάχτηκε άπάνω, κούνησε την ουρά του χαρούμενα και πήγε δειλά-δειλά κοντά στο παιδί. Θάν τον χάδεψε πάλι!

Μ'α το παιδί δεν τον είδε. Έβλεπε το οιδερένιο κλουβι που τοιμαζότανε να πάρει άπάνω τριγυρισμένο μ' δλη τη θυεμβώδικη συνοδεία του.

— Κρίμα, φεύγει κιόλας!

Και το κοριτσάκι είναι άπαρηγόρητο, που δεν πρόφτασε τίποτα να δει. Άξαφνα, τα ματάκια του πέσανε στο σκύλο που εξακολουθοῦσε να κουνεί την ουρά του κινάζοντάς το. Άνογάλλισε! Πήδησε γλήγορα-γλήγορα τα πέτρινα σκαλιά κ' έτρεξε πίσω από

φώναξε ο Όρέστης, ως γύρισε από το καφενείο ξεφρενιασμένος από την άπελπισία και την άηδεια. Είτανε πεσμένος άπάνω στο κρεβάτι και της κρατούσε το πεθαμένο χέρι και της το φιλούσε.

— Μην πεθαίνεις, Χρυσούλα μου! Θα δεις, θα ζήσομε εύτυχεϊς! εύτυχεϊς!

— Τι έχεις, Όρέστη μου;

Άνατηκόθηκε λίγο κι έπλωσε τα μπράτσα της τ' άδυνατισμένα κι όλοκίτρινα και τον άγκάλιασε. Το στήθια της έλο είχε πέσει άπάνω του και χτυπούσε δυνατά, σαν καρδιά έλο.

— Πονῶ! πονῶ! Θείλω να ζήσεις! Χρυσούλα, μ'ε μ' άφένεις μόνο! Φοβοῦμαι... Θείλω να ζήσεις! Άν μ' άφένεις μόνο, θα πεθάνω!

Χαμογέλασε Έκείνη, ή Μεγαλομάρτυρη, το πικρό της χαμόγελο με τα γαλάζια χέρια.

— Σώπα, Όρέστη μου, και θα ζήσω!.. Θα ζήσω!

(Πώς άντιλαλήσανε μ'α της τα λόγια αυτά και ζυπνήσανε στα τρίαθάθα της ψυχής της, τις μεγάλες μεγάλες λαχτάρες! Να ζήσει!)

Πετάχτηκε άπάνω, τα στήθια της φουρτουνασμένα, τα μπράτσα της τεντωμένα στο παράθυρο άπ' όπου περνούσε ή νύχτα με τις βραχνές φωνές.

τὸ κάρο, καὶ βάζοντας στὴ φωνοῦλα του ὄλο τὸ θρίαμβο τῆς μελλομένης ἀπδλαψῆς :

— Μὴ φύγετε, σταθῆτε... ξεχάσατε ἕνα σκόλο !
Νὰ τὸν κῆ ποὺ στέκει ! Σταθῆτε !..

Καὶ μὲ τὸ χεράκι του ἔδειχνε τὸ σκόλο ποὺ ξα-
κολουθοῦσε νὰ κουνεῖ τὴν οὐρά του.

Ὁ μπόγιας σταμάτησε καὶ τότε πῆρε.

ΠΕΤΡΟΥΛΑ ΨΗΛΟΡΕΙΤΗ

ΒΓΗΚΑΝΕ

ΤΟ ΨΥΧΑΡΗ

ΡΟΔΑ ΚΑΙ ΜΗΛΑ

ΤΟΜΟΣ Ε'

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

καὶ πωλοῦνται στὸ Βιβλιοπωλεῖο «**Ε-**
στίας» δρ. 4.

ΠΕΡΙΕΧΑΜΕΝΑ :

Σὰ λάμπει ὁ ἥλιος—Μιά κριτική—Ἐνωσι θά
πῆ δύναμη—Τρομοκρατία—Μάθησι καὶ λευτεριά—
Ὁ «**Συγγραφεὺς**»—Ἐπιλογος—Ἐκατὸν πενήντα—
Διαγωνισμὸς γιὰ τὴ γλώσσα 1904—Ἡ γραμματικὴ
τοῦ Ρονιάνη—Λευτεριά καὶ μάθησι—Τὸ ἔθιμ τοῦ
Νεεμίας—Ἐνα γράμμα—Οἱ παράδες—Διαβάζοντας
τὰ Πάτρια—Σκευοῦλες—Ἡ κλωστίτσα—Ἐνα νό-
στιμο ἐπιχειρημα—Ξενισμὸς—Ταχυδρόμος, ταχυδρο-
μείο, πόστα—Ἐνας ἕνας—Τί λέγεται γλώσσα—Ἀ-
νοιχτὸ γράμμα—Τὰ βιβλία μας καὶ τὰ περιοδικά μας
—Ὁ Ἄντρας καὶ ἡ γυναίκα—Ὁ κ. Η. Krüger—
Τὸ φεγγάρι—Ἡ χημία τοῦ λαοῦ—Μαρία—Ἐλένη
—Καλοσύνη καὶ Διάβασμα—Ἄγα λόγια—Ὁ Μεσο-
σαξένης—Τριάντα χιλιάδες φράγκα χροιά—Πρωτο-
χροινάτικο—Ἄγαπη—Πέρα πέρα—Ὁ Νουμάς—
Γράμμα στὴ Μυριέλλα.

Π. Σ. ΔΕΛΤΑ

ΠΑΙΔΙΚΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ

—ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΤΡΙΔΑ (μὲ εἰκόνες τοῦ κ. Ν.
Ἀντρα).

—Ἡ ΚΑΡΔΙΑ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΑΣ (μὲ εἰκόνες
τῆς Κας Σοφίας Λασκαριδῆ).

Τυπώθηκε στὴ Λόντρα, σὲ διαλεχτὸ χαρτί καὶ εἶναι
καλλιτεχνικὰ δεμένο.

Πωλεῖται στὸ βιβλιοπωλεῖο τῆς «**Εστίας**» δρ. 3,50.

τῶν ἀνθρώπων ἀποκάτω, μὲ τ' ἄστρα τὰ βουβά,
τ' ἀγνὰ ἀποπάνω. Νὰ ζήσει ! Νὰ ζήσει ! Ὡ ! πόσο
θῆθελε νὰ μπορούσε νὰ ρηχτεῖ στὸ παράθυρο, ν'
ἀποκρεμαστεῖ, ν' ἀνοίξει τὰ μάτια, τὸ στόμα, τὰ
χέρια, ὄλο τῆς τὸ εἶναι καὶ νὰ ρουρήξει λαίμαργα
ζωὴ, καὶ ἄστρα καὶ φωνὲς ἀκάθαρτες καὶ νὰ δεῖ (ὦ !
μὲ ποιά λαχτάρια καὶ μὲ πόσο καρδεχτυπητό !) τὸ
ἄσκημο κουλοχέρικο δέντρο ἀπέναντι στὴν αὐλὴ καὶ
τὶς μαυρισμένους στέγες τῶν σπιτιῶν καὶ τὰ τζάμια
τὰ φωτισμένα ποὺ ἀπομέσα τους κάθονται ἀνθρώ-
ποι ζωντανοὶ καὶ γελοῦνε καὶ κλαίνε.

Ὅλα ! ὄλα ! Ὅ, τι μπόρει, ὅ, τι προφτάσει ! Τὸ
φυλλαράκι ἐκεῖνο ποὺ τρέμει στὶς ἄκρες τῶν κλα-
διῶν, τὸ σπασμένο παραθυρόφυλλο στὸ ἀπέναντι
σπίτι καὶ τὶς ταντελένιες κουρτίλες ποὺ φουσκώνουνε
στὸ καλοκαιρινὸ ἀπάνυχτο ἀεράκι.

Ὅλα ! ὄλα ! νά, ἕνα παιδάκι ποὺ περνᾷ, ἕνας
μανάθης ποὺ φωνάζει, ἕνα σκυλί ποὺ ἀλυχτᾷ, νά,
ἕνα ἀμάξι μὲ μιὰ γυναίκα κ' ἕναν ἄντρα ποὺ εἶναι
ἀγκαλιασμένοι καὶ χλωμοὶ καὶ φιλιοῦνται—εὐλογη-
μένοι, εὐλογημένοι νὰ εἶστε ἀπὸ τὰ σπλάχνα μου
ποὺ σκίζονται καὶ πεθαίνουν

Τὰ χέρια τῆς ὑψωθήκανε σὰ νὰ εὐλογούσαν καὶ ὁ
Ὁρέστης τὴν κύταξε τρομαγμένος καὶ προσπαθοῦσε

Ο ΝΟΥΜΑΣ,

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΕΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ ΧΡΟΝΙΑΤΙΚΗ

Γιὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Κρήτη δρ. 10

Γιὰ τὸ Ἐξωτερικὸ φρ. χρ. 12 1/2

Γιὰ τίς ἐπαρχίαι δεχόμεστε καὶ τριμηνεῖς (3 δρ. τὴν τρι-
μηνία) συντρομῆς.

Κανένας δὲ γράφεται συντρομητὴς ἢ δὲ στέλλει μπροστὰ
τὴ συντρομὴ του.

20 λεπτὰ τὸ φύλλο λεπτὰ 20

Τὰ περασμένα φύλλα τοῦ Νουμά πωλοῦνται
στὸ γραφεῖο μας στὴ διπλὴ τιμῇ.

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ. Στὰ κδόκια (Σύνταγμα, Ὁμόνοια
Ἐθν. Τράπεζα Ἰπ. Οἰκονομικῶν, Σταθμὸς Τροχιο-
δρομοῦ (Ἀκαδημία), Βουλὴ, Σταθμὸς ὑπόγειου Σιδη-
ρόδρομου Ὁμόνοια), στὸ κδόκι Γλιανοπούλου (Χαι-
τεία), στὰ βιβλιοπωλεῖα Ἐστίας Γ. Κολάρου καὶ
Σακέτου (ἀντικρυ στὴ Βουλὴ).

Στὴν Κέρκυρα, Πάτρα καὶ Βόλο, στὰ Πραχτο-
ρεῖα τῶν Ἐφημερίδων, στὸν Πύργο στὸ βιβλιοπω-
λεῖο τοῦ κ. Κ. Βαρουξῆ.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

Τὰ λόγια τοῦ κ. Δραγούμη—Τὸ σὸ β α ρ ὠ
τ ε ρ ο Ὑπουργεῖο—Ἀυτοθυσία καὶ παρα-
δολατρεία—Θεοτόκης, Ράλλης, Μαυρομι-
χάλης—Τὸ ἀναγκαῖο κακό.

ἌΥΟ λόγια μοναχὰ, καὶ αὐτὰ δικά του, εἶναι ἀρ-
κετὰ νὰ χαρακτηρίσουν τὸν κ. Δραγούμη.

— «**Εἰσέρχομαι διὰ νὰ ἐξέλθω**», εἶπε στοὺς
πρώτους πρώτους ποὺ τὸν εὐχαρήκανε.

Ἀπλ. Γίνουμαι πρωθυπουργὸς γιὰ νὰ πάψω ὕ-
στερα νὰ πολιτεῦμαι.

Ὁ κ. Μαυρομιχάλης, ποὺ ἡ ἐπαναστατικὴ βία
τὸν ἔκαμε πρωθυπουργὸ, δὲν μπόρεσε, ὄχι νὰν τὰ
πεῖ, μὰ οὔτε νὰν τὰ σκεφτεῖ αὐτὰ τὰ λόγια. Γιὰ
τοῦτο εἶδανε καὶ πάθανε νὰ τὸν ξεκολλήσουν ἀπὸ
τὸ Ὑπουργεῖο. Ὁ κ. Δραγούμης ὅμως, καὶ πρὶν τὰ
πεῖ αὐτὰ τὰ λόγια, τὸ ἀπόδειξε πὼς τὰ αἰσθάνε-
ται, ἀφοῦ καμιά φιλαρχία δὲν ἔδειξε ἴσαμε τώρα καὶ
ἀφοῦ μόνο γιὰ νὰ ὠφεληθεῖ τὸν τόπο του δέχτηκε
σὲ τόσο κρίσιμες περιστάσεις νάνεβει στὸν πρωθυ-
πουργικὸ Γολγοθᾶ.

Ἡ περίστασις σήμερα ἀπαιτοῦσε πολιτικὸν
ἄντρα ποὺ νὰ μὴν πάρει τὸ πρωθυπουργικὸ γιὰ

ρουσφετιλίκι καὶ κομματιλίκι. Καὶ τέτιονε δὲν μπο-
ροῦσε νὰ βρεῖ ἄλλον ἀπὸ τὸν κ. Δραγούμη.

*

ΜΕ τὴν ὑπουργικὴ ἀλλαγὴ πετύχαμε κ' ἕνα ἄλλο,
σημαντικώτατο, ποὺ ζητήσαμε ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τῆς Ἐπανά-
στασις. Νὰ βρεθεῖ ὄχι ἕνας Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας ποὺ
νὰ νιώσει πὼς ἡ κυριώτερη ἀφορμὴ τῆς κακοριζικιάς μας
εἶναι τὸ ἄθλιο ἐκπαιδευτικὸ μας σύστημα καὶ πὼς ἀπὸ καὶ
πρέπει ν' ἀρχινήσει ἡ δουλιὰ ἂν, ἐννοεῖται, τίποτασάσαμε
στὰ σοβαρὰ νὰ ξαναγεννηθοῦμε.

Καὶ νά, ὁ κ. Παναγιωτόπουλος, ὁ καταλλήλοτερος σή-
μερα γιὰ Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας.

Ἄνε, πὼς ὅταν τοῦ εἶπαν νὰ πάρει τὸ Ὑπουργεῖο
τῶν Ἐσωτερικῶν, γιὰ αὐτὸ τάχα εἶναι σοβαρώτερο
Ὑπουργεῖο, ἀποκρίθηκε :

— Τὸ σοβαρώτερο Ὑπουργεῖο σήμερα εἶναι τὸ Ὑπουρ-
γεῖο τῆς Παιδείας καὶ τὸ παίρνω.

Περσότερα λόγια δὲ χρειάζονται.

*

ὍΣΟ γιὰ τὸν κ. Σκουλοῦδη καὶ γιὰ τὸν κ. Βαλαωρίτη,
ποὺ δὲ δεχτήκανε, καὶ μ' ὄλα τὰ παρακάλια, νὰ γίνουν
Ὑπουργοὶ τῶν Οἰκονομικῶν, ἄς τοὺς κρίνει αὔριο ἡ ἱστο-
ρία. Ὅταν κανεὶς ἀποχτήσει περισσοὺς παράδες, μπορεῖ
νὰ χεῖ καὶ κάπιο εὐγενικὸ ὄνειρο, νὰ ὠφεληθεῖ ὀπωσδή-
ποτε τὸν τόπο του. Τέτιον πόθο, φρίνεται, οὐλαχτήκανε
νὰ μὴν τὸνε νιώσουν ποτε οἱ ἀξίτιμοι αὐτοὶ κύριοι. Καὶ
χαλάλι τους.

Δὲ θὰ δεχόταν καὶ ὁ κ. Ρέπουλης νὰ γίνεῖ Ὑπουργὸς
τῶν Οἰκονομικῶν—μὰ πόσο διαφορετικὰ σημασία ἔχει ἡ
ἀρνησί του ! Σ' ἕνα ἰντερβιῦ του ποὺ δημοσιεύτηκε στὴν
«**Ἀκρόπολη**» τῆς Τετάρτης, μὰς εἶπε τὰ λόγια τῆς ἀρνησίς
του καὶ μὰς ἔκαμε νὰ θαυμάσουμε τὸν ἀληθινὸ του πατριω-
τισμὸ.

Ἡ ἀρνησί, στὸν κ. Ρέπουλη εἶταν αὐτοθυσία καὶ ὄχι
ἐγωϊσμὸς καὶ παραδολατρεία, ὅπως στοὺς ἄλλους δύο.

*

ΔΕΝ μπορεῖ κανεὶς, ξεχωριστὰ σ' αὐτὴν τὴν περι-
στασι, ν' ἀρνηθεῖ τὸν ἀληθινὸ πατριωτισμὸ καὶ στοὺς ἄλλους
δύο πολιτικὸς ἀρχηγούς, στὸν κ. Θεοτόκη καὶ στὸν κ.
Ράλλη.

Ἀφίσανε κίθε προσωπικὴ τους γνώμη καταμέρος, πνί-
ξανε κίθε φιλοδοξία τους καὶ δώσανε τὰ χέρια γιὰ νὰ βοη-
θήσουνε σὲ κείνο ποὺ νομίζεται γιὰ γενικὸ καλὸ.

Κι ὅτα συλλογιστεῖ κινεῖς τὴν παράλογη ἐπιμονὴ τοῦ
κ. Μαυρομιχάλη καὶ τὴν παιδιὰτικὴ λαχτάρια του γιὰ τὸ
Ὑπουργεῖο, τοὺς θαμίζει ἀκόμα περσότερο.

Στὸ σημεῖο ποὺ εἶχνε φτάσει τὴν περασμένη βδομάδα
τὰ πράματα, ἂ δείχνανε καὶ τὴ μισὴ ἐπιμονὴ του οἱ κ. κ.
Θεοτόκης καὶ Ράλλης, δὲν τὸ γλυτωνίκαμε σίγουρα τὸ αἵμα-
τοκύλιμα.

*

Καὶ τώρα, ποὺ θὰ μὰς φέρεῖ ἡ Ἐθνικὴ συνέλευσι ; Κάθε

νὰ τὴ βάλει νὰ πέσει νὰ ξαπλωθεῖ στὸ κρεβάτι καὶ
αὐτὴ δὲν ἤθελε. Κάπου εἶχε τὸ νοῦ τῆς καὶ τὰ
χεῖλια τῆς χαμογελοῦσανε, σχεδὸν εὐτυχισμένα.

(—Ὡ ! νὰ ζήσω ! νὰ ζήσω ! νὰ νιώσω πάλι
τὰ δάκρια νὰ τρέχουνε ζεστὰ στὰ μάγουλά μου καὶ
τὴν ἀρμύρα τους νὰ νιώσω ἀπάνω στὰ χεῖλια καὶ
νὰ βάζω πάλι στὰ γόνατά μου μέσα τὸ κεφάλι καὶ
νὰ θρηνώ μὲ μάνες μυρολόι τὴν πεθαμένη μου
χαρά. Θέ μου ! πόσο γλυκεῖά 'ναι ἡ πίκρα, φτάνει
νὰ ζεῖ κανεὶς !..

Κι αὔριο, αὔριο πρῶι πρῶι—ὦ ! νὰ μπορούσα
νὰ ζήσω ἴσαμε αὔριο τὸ πρῶι !—θὰ ξημερωνόμουνα
ἀπάνω στὸ μπαλκόνι—μιὰ βραδεῖά μου μένει ἀκό-
μα, Ὁρέστη, ἀφηνέ με νὰ τὴν περάσω ἀπάνω στὸ
μπαλκόνι, ἀφηνέ με !—θέλω νὰ δῶ τὰ ὄσα γίνου-
νται ἐκεῖ πέρα στὴν ἀνατολή, κάθε πρῶι ! Πῶς τρέμει
τὸ ἄστρο τὸ πρῶινὸ καὶ πῶς λαμποκοπᾷ σὰν ἀρρα-
βῶνας διαμαντένιος ἀπάνω στ' ἀλαφροροδισμένα
δάκτυλα τῆς αὐγῆς ! Κ' ἡ Αὐγὴ πόσο σεμνὴ καὶ
ντροπαλὴ 'ναι καὶ πόσο γλυκοαἵματη σὰν Ἀραβω-
νιστικιά ! Κ' εἶπειτα...εἶπειτα, ὦ ! πὼς χυμὰ κα-
βάλα ὁ Πανέμνοστος Γαμπρός ! Τὰ δέντρα τ' ἀψηλά
κουνοῦνε τίς κορφές τους καὶ διαλαλοῦνε στὰ χα-
μηλὰ κλαδιὰ καὶ στὰ βοτάνια τῆς γῆς καὶ στὰ

λουλοῦδια ποὺ κλαίνε καὶ στὰ σκουλήκια καὶ στὸ
χῶμα : Ἐρχεται ! ἔρχεται ! ἔρχεται !

Ὡ ! νὰ ζήσω ! νὰ ζήσω ! Ὡσὰν Ἀντιγόνη ὑψώ-
νεται, τεντώνεται ἡ ψυχὴ μου σὲ Σένα, ὦ Ἥλιε !)

— Χρυσούλα ! πὼς κανεὶς ἔτσι ; Τί βλέπεις ;
Φοβοῦμαι ! Γιατί δὲ μιλεῖς ; Μίλιε ! τί θές ; ποῦ
θές νὰ πάς ; Μὴ φύγετε !

Κι αὐτὴ πετάχτηκε ἀπάνω, ἔρηξε κάτω τὰ
σεντόνια καὶ τὸ κορμάκι τῆς ἔτρεμε σὰν τὸ χλωρὸ
καλάμι στὴν ἀκροποταμιὰ.

Ἐνας βήχας ἐσφίγγε τὰ στήθια τῆς. Τὰ δά-
χτυλά τῆς παγωμένα κρατοῦσαν, σὰ νὰ θέλανε νὰ
μπηχτοῦνε μέσα του, τὸ σιδερένιο στύλο τοῦ κρε-
βατιοῦ.

— Παναγία μου !

φώναξε, καὶ τὰ μάτια τῆς δλανογιμένα κυτά-
ζανε πέρα στὸ παράθυρο καὶ τὰ μαλλιά τῆς κολ-
λούσανε ἀπάνω ὀλόγρια.

(—Ναί, ναί... εἶναι ὁ Χάρος καὶ θὰ μὲ προφτά-
σει ἀπάνω στὸ κρεβάτι !)

— Χρυσούλα, τί ἔχεις ; Ἄγαπη μου !

Στράφηκε καὶ τὸν κύταξε καὶ τὰ μάτια τῆς
εἶσαν γεμάτα ἀγανάκτησι καὶ τρόμο καὶ τὸν ἀρ-
πάξε ἀπὸ τὸ λαιμὸ καὶ τὸν ἔσφιξε καὶ τὰ νύχια

ἀκαδημαϊκή συζήτηση, θαρρούμε, περισσεύει για τὴν ὥρα. Καὶ γιὰ κακὸ νὰ τὴν πύρουμε, πάλι εἶταν ἀναγκαῖο κακὸ, ὅπως τὸ ἀπέδειξε τετραγωνικώτατα ὁ κ. Βενιζέλος στὴ φωτεινότητα, κουθέντα του μὲ τὸ διευθυντὴ τῆς «Ν. Ἡμέρας» τῆς Τεργέστης, ποὺ δημοσιεύτηκε στὴν «Ἀκρόπολη» τῆς Τετράτης.

Γιὰ νὰ σωθοῦμε ἀπὸ τὴν ἐπανάσταση ἔπρεπε νὰ βάλουμε πλῆρη γιὰ τὴν Ἐθνοσυνέλευση. Καλὸς κακός, αὐτὸς μοναχὰ ὁ δρόμος; βρισκότανε ἀνοιχτὸς μπροστὰ μας.

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗ ΜΑΝΗ*

B'.

Γύθειο, Νοέβρης τοῦ 1909

Βρήκα τοὺς Γυθιάτες στὸ πόδι γιὰ τὴν κατάρ-
γηση τοῦ νομοῦ τους. Ἐγλύτωσαν τὸ δικαστήριο
καὶ γι' αὐτὸ βλέποντας καὶ πῶς δὲν κάνουν τί-
ποτε ἔμπρὸς στὴ γενικὴ καὶ δριστηκὴ ἀπόφαση γιὰ
τις νομαρχίες, περάτησαν τὴν ἀγριεμάρα καὶ τὴ
σκίψη γιὰ συλλαλητήρια καὶ σκηνές. Ἐμειναν ὅμως
πολὺ πικραμένοι. Περιρρίστηκαν σὲ κάτι διαμαρτυ-
ρίες τῶ Συλλόγων τους. Ἐχουν δυὸ τρεῖς τέτοιους
Συλλόγους μὲ κάποια βεβήματα. Πρῶτα τὸν «Ἐμ-
πορικὸν» βεβήταει καὶ λέσχη αὐτῶς καλοῦσθαι,
καταφύγιο καὶ τῶν ξένων. Ἐπειτα τὸν «Κτημα-
τικὸν» μὲ ἐνεργητικὰ μέλη καὶ διοίκητη, ποὺ ἔχει
κάμει κάμποσα πράγματα. Τοὺς ἐκάλεσε ὁ Νομάρ-
χος μιὰ μέρα, τοὺς εἶπε πῶς δὲν κάνουν τίποτε
γιὰ τὴ Νομαρχία, μόνο νὰ κοιτάζουμε καὶ νὰ τοῦ
ποῦνε τί ἄλλα μέτρα θεωροῦνε ποὺ πρέπει νὰ λη-
φθοῦν ὡς ἀντιστάσιμα γιὰ τὴν πρόοδο αὐτοῦ τοῦ
τόπου. Ἐβουζήθησαν πολλὰ, σκέφτηκαν, δὲν ξέρω
τί ἐκθέσεις ἔκαμε ὁ Νομάρχης—ἴσον μὲ μύρα γράμ-
ματα σ' ἄσπρο χαρτί.

Δὲν παρηγορήθησαν. Ἡ Μάνη ἀπὸ τοὺς πα-
λαικώτερος χρόνους εἶταν αὐτὴ μόνη τῆς αὐτοκέ-
φαλη καὶ αὐτοδιοικήτη. Ἀπὸ τὸν καιρὸν ποὺ τὴν
ἔβγαλε ὁ Αὐγούστος ἀπὸ τὰ χέρια τῶν Λακεδαι-
μονίων «τῶν ἐν Σπάρτῃ κατηκόοις ὄντας» καὶ δε-
καοχῶ πόλεις αὐτῆς ἀπὸ τὴ μιὰ μεριά καὶ τὴν ἄλλη
τοῦ Λακωνικοῦ κόλπου μὲ κέντρο ἀληθινὰ τὸ πα-
λαιὸ Γύθειο καὶ ἀπέτελεσαν τὸ κοινὸν τῶν Ἐλευ-
θερολακωνίων ἔμειναν πάντα αὐτόνομοι καὶ ἀνεξάρ-
τητοι τουλάχιστον ἀπὸ τοὺς Σπαρτιάτες. Ἐτώρα
πάλι, λένε, ἀντὶ νὰ μᾶς δώσουν στὸ νομὸ μας καὶ

* Κοίταξε φύλλα 369 καὶ 370.

τὴν ἄλλη ἀντικρινὴ ἐπαρχία τῆς Ἐπίδαυρος Διμη-
ρας κλπ., ὅπως καὶ ἀπὸ μιᾶς ἀρχῆς καὶ αὐτῆς
οἱ κάτοικοι μᾶς τοὺς ἦσαν Ἐλευθερολάκωνες καὶ
αὐτόνομη καὶ ἀπάτητη Μάνη, μᾶς ὑποδουλώνουν
πάλι στοὺς Σπαρτιάτες. Καὶ μᾶς ἔχουνε ἕνα γε-
νάτι, λένε, αὐτοὶ οἱ γειτόνοι μας καὶ μᾶς ὑποβλέ-
πουνε τόσο, ποὺ οὔτε τὸ λιμάνι μας, τὸ πιὸ γειτο-
νικὸ τους καὶ φυσικὸ ἀπέινειος δὲ θέλουν ν' ἀνα-
γνωρίσουν καὶ νὰ δουλεύουνται ἀπ' αὐτό. Θέλησαν
μάλιστα, σκέφτηκαν καὶ ζήτησαν δικὸ τους ξεχω-
ριστὸ λιμάνι νὰ κάμουν κάτω ἀντίκρυα στὸ Τρί-
νισσο, ἀλλὰ δὲν τοὺς βόλικε. Αὐτὰ εἶναι βέβαια
ὑπερβολές κι ἀπὸ τὴ συνειθισμένη ἀντιζηλία τῶν
γειτονικῶν τόπων. Θυμῶνται ἔπειτα τὴ θέση καὶ
σημασία τῆς Μάνης ἀποκάτω ἀπὸ τοὺς Τούρκους.
Ἀπάτητη ἀπὸ αὐτοὺς, ἀδούλωτη, ἀχείρωτη Ἠγε-
μονία καὶ τώρα οὔτε νομὸς, οὔτε ἐπαρχία! Πάει
κι αὐτὸ τ' ὄνομα τῆς «Μάνης». (Σ' αὐτό, καλὲ
Μανιάτες μου, δὲ φταίει μοναχὰ ἡ Πολιτεία, φταίνει
κ' οἱ ἑλληνικοὺρες καὶ οἱ δασκάλοι σας. Τὸ θεωρή-
σαν βέρβαρο, Τούρκικο ἴσως! καὶ τῶσθησαν τὸ ξα-
κουσμένο καὶ τίμιο κι ἀπὸ τὰ διοικητικὰ δευτέρια,
καὶ ἐνῶ εἶχανε «Λακωνία» νομὸ, ἔκαμαν κι αὐτὸν
τὸ χθεσινὸ, αἰώνια του ἡ μνήμη, νομὸ, Λακωνικὴ!)
Συλλογοῦνται τὰ δικαιώματα ἐπὶ τὴν ἐπανάσταση τὴ
μεγάλῃ αὐτοὶ χωρὶς νὰ ἔχουν ἐπ' ἀνωθεν τοὺς σφιχτὸ
τὸ ζυγὸ τὸν Τούρκικο, πρωτοσηκώθησαν σχεδὸν ἐπὶ
Καλαμάτα μὲ τὸ Μπέη τους, τὸν Ἠγεμόνα τους,
τοὺς Μαυρομιχαλαίους τους καὶ τώρα σ' αὐτὴ τὴ
μικρούλα καὶ εἰρηνικὴ ἐπανάσταση χάνουνε καὶ τὴ
λίγη αὐθυπαρξία ποὺ ἔχουνε τελευταία παρμένα.

Καὶ εἶναι τόσο πολὺ τὸ μαρᾶζι τους, κι ἂς μὴν
ἀκούστηκε ἐπιταυτοῦ ἀπὸ τὴν περηφάνεια τους καὶ
τὴν αὐταπάληση γιὰ τὸ γενικώτερο κελό, ὅτι
εὐτὸς ἄλλο ἀκούστηκε στὸ Γύθειο ὅτι ὑπογράφτηκε
μιὰ σύμβαση μὲ τὸ Σιδηροδρόμο ὅχι γιὰ νὰ φτιαχθῇ
ἀπὸ Τρίπολη ἐπὶ Σπάρτη, ἀλλὰ ἀπὸ Τρίπολη νὰ
τὸν πάρῃ ἡ Ἐταιρεία γιὰ ἐκμετάλλευση, καὶ ὅτι ἡ
σύμβαση τὴ γραμμὴ τὴ θέλει μόνο ἕως τὴ Σπάρτη
κι ὅχι ἕως τὸ Γύθειο, τὸ φυσικὸ καὶ μοναδικὸ λι-
μὲνα τῆς, ἔξη ὥρες ταχυδρομικὲς μοναχὰ καὶ δυὸ
σιδηροδρομικὲς, ξέσπασαν καὶ φόρα συλλαλητήρι-
ο γερὸ κι ἀπειλητικὸ. —Ὅχι πάρουμε τὰ ὄπλα, ῥώ-
νιζαν, δὲ βεβήταμε καὶ ἄλλο παραγκωνισμὸ; —Μᾶς
παίρνουνε ὅτι εἴχαμε δημοσίον, μὲ ξηγαίει ἕνας ἀπὸ
δαύτους, δὲ μᾶς δίνουνε κάνα μιὰ σπρωξία ἐπὶ τὴν
ἰδιωτικὴν πρόοδο, μιὰ ὑποστήριξη ἐπὶ τὴν ἐργασία μας

τὴν ἐμπορικὴ ἀπὸ τὴ φυσικὴ θέση τοῦ τόπου μας,
ποὺ μόνοι μας ἀναπτύξαμε ὅσο παίρνει καὶ φέραμε
ἕως ἐνὰ σημεῖο ζηλευτὸ καὶ ἀπὸ τὴν ὁποῖα τόξα
ὀφειλεῖται τὸ Κράτος κῆσ παίρνει τὸ Δημοσίον τα-
μετο; Οὔτε ἕνα ψωροδρόμο ἀμαξωτὸ ἀπὸ δῶ ἐπὶ τὴν
πρωτεύουσα τῆς ἄλλης ἐπαρχίας, τὴν Ἀρεόπολη,
ποὺ εἶναι ἀρχινομήσιμος; ἰδῶ καὶ τόσα χρόνια καὶ μι-
σοτελειωμένοι—δὲ λείπουνται παρὰ πέντε τοῦ χι-
λιόμετρα—δὲν μπορούμε νὰ φέρουμε σὲ τέλος! Ἀπὸ
αὐτὸ τὸ λιμάνι βγαίνουνε καὶ φορολογοῦνται ἔλο τὸ
χρόνο προϊόντα: Ἐνα ἑκατομμύριον περίπου ὀκάδες
λάδι, 70,000 καντάρια βαλάντι, 10—15,000 ὀ-
κάδες σῦκα, μπαμπάκι ἀκόμα 300—400,000 ὀκά-
δες, ἀφίνω ἄλλα προϊόντα λιγοστῶτερα, κουκούλι,
μέλι, φασούλια κ. ἄ. Μὲ εἰσαγωγὴ δὲν τροφολογεῖ
τὸ λιμάνι τους ὅλα τὰ κοντινὰ μεσόγεια μέρη τῆς
Λακωνίας—ξωθιὸ κι ἀπόξωθιο τὸ λαθρεμπόριο—
καὶ γι' αὐτὸ ζητᾶμε τόσον καιρὸ μιὰ ἀποθήκη δι-
μετακόμιση, μὰ ἀπὸ τὸν ἄλλον φόβο—κοίτα καὶ
τελωνεῖο Πειραιῶς—δὲν τοὺς ἀκούει. Δηλαδή ἐπειδὴ
δὲν εἴμαστε ἱκανοὶ νὰ γυρνῶμε τὸ χεῖρι μας, τὸ
κόβουμε!

Καὶ αὐτὴ μπορεῖ νὰ εἶναι ἀλήθεια, μιὰ μικρὴ
καὶ περιορισμένη ὄψη τοῦ «ζητήματος» αὐτοῦ ποὺ
γέννησε ἡ νέα διοικητικὴ διαίρεση κ' ἡ κατάργηση
καμπόσων νομαρχιῶν ἢ μερικῶν εἰρηνοδικεῶν ἢ καὶ
τῶν δικαστηρίων ποὺ παράστησαν στὰ μάτια τῶ με-
γαλοιδεάτων πολιτικῶν μας μὲ τίς πλατεῖες ὄψεις
τῶν πραγμάτων καὶ τίς εὐρέεις περιφέρειες, τῶν
σοφῶν μαστροχαλαστήδων ποὺ πλάθουνε κ' ἐτοιμά-
ζουνε κάθε λίγο καὶ λιγάκι νόμους καὶ νομοσχέδια
μέσα στὰ ζεστά καμπινέτα τῶν ὑπουργείων τους
ξαπλωμένοι στοὺς καπιτονέ σοφάδες τους καὶ λογα-
ριάζοντας καὶ κόβοντας 2 χιλ. ἀπὸ δῶ καὶ 3 χιλ.
ἀπὸ κεῖ ἀπὸ τὰ μεγάλα λοῦσα καὶ ἀποχτήματα
τῶν ἐπαρχιῶν!! Ἀλλὰ δὲν παίρνουνε τὴν ἄλλη
ὄψη νὰ δοῦνε ἀπὸ τί ἀπορτίζεται αὐτὸ τὸ Κράτος
καὶ εἶναι Κράτος ἔξω ἀπὸ τὴν πρωτεύουσα του,
καὶ τί μαρσμοὶ καὶ καταδικὴ ἔχει καὶ τί τραβᾶει
ὅλη μέρα γιὰ νὰ μπορέσῃ νὰ βεβήταξῃ τὸν πληθυ-
σμὸ τοῦ ποὺ γυρεύει νὰ πάρῃ τὰ μάτια του νὰ
φύγῃ δεξιά κι ἀριστερά καὶ μαζὺ μ' αὐτὸν τὸν
πληθυσμὸ ποὺ κάθε μέρα λιγοστεύει τὴν περιουσία
τῶν ἀνθρώπων καὶ τὴν ἀξία τῆς ἰδιοκτησίας τους,
ἀστικῆς καὶ ἀγροτικῆς, χτημάτων, χωρῶν καὶ
σπιτιῶν, ἰδιοκτησίας, ἢ ὁποῖα ὅλη μαζὺ λογαρια-
σμένη παρουσιάζει καὶ παρασταίνει τὸν πλοῦτο τῆς

τῆς ξαιμακτώσανε τὴ σῆρα του.

— Πεθαίνω! πεθαίνω!

Δὲν εἶτανε φωνή, εἶτανε κραυγὴ στριγγιὰ μεγάλου
πουλιοῦ ποὺ σκοτώνει. Ὁ Ὁρέστης πολέμησε
νὰ ξεφύγῃ ἀπὸ τὰ χέρια τῆς, μὰ ἡ Χρυσούλα τὸν
κρατοῦσε δυνατὰ, ξεφρενιασμένη. Τὰ χεῖλια τῆς
εἶσανε ὀλόμπλαθα καὶ κατακίτρινα τὸ πρόσωπό τῆς
καὶ τὰ μάτια τῆς μεγαλωμένα εἶσανε, ἀπογλαρω-
μένα ἀπὸ ἕνα τρόπο ἄγριο. Τὰ χέρια τῆς, παγω-
μένα.

— Πεθαίνω! ἔσκουζε πάλι. Πεθαίνω! Βρὲς
τίποτα, δῶσε μου ἕνα γιαντρίκι! γιαντρίκι! νὰ
μὴν πεθάνω! Πεθαίνω! Ὁρέστη! μὰ δὲν ἀκούς; ἢ
δὲν ἀκούς; Πεθαίνω! Μὴ μ' ἀφήνεις ἔτσι σὺν τὸ
σκυλὶ νὰ πεθάνω! Βρὲς τίποτα, βρὲς τίποτα καὶ
δῶσε μου νὰ πιῶ, νὰ πιῶ, νὰ μὴν πεθάνω!.. Ὁ
ῥέστη!

Ἐνας βήχας ἔσφαξε τὴ φωνὴ τῆς κ' ἔπεσε πρὸς
τὰ πίσω καὶ γκρεμίστηκε στὸ κρεβάτι κι ἀγκάλιασε
τὸ προσκεφάλι τῆς κι ἄρχισε τὰ κλάματα.

Ἀγάλια, ἀγάλια, τρέχανε τὰ κλάματα—λές
κι ἀνοιξαν οἱ βρῦσες τους πίσω ἀπὸ τὰ μάτια καὶ
τρέχανε ἤσυχα, ἤσυχα, σὰ σύντοια νερὰ καὶ μου-
σκεῖνανε τὸ προσκεφάλι, τὰ σεντόνια, τὰ μπράτσα

τῆς.

Ἀνοιχτὰ τὰ μάτια, ὀλόνοιχτα κυτάζανε ἀπὸ
τὸ πρᾶθυρο μὲ φρίκη σιγκλινὴ. Τραγοῦδια καὶ
φωνές κι ἀλαλαγμοὶ ἀνεβάνε ἀπὸ τοὺς δρόμους
—ὅλα τὰ πράγματα ποὺ ζούτανε κηρύσσανε δυνατὰ
κι ἀδιάντροπα καὶ ἔτσαλα πόσο ὠραῖο εἶναι νὰ ζεῖ
κανεὶς. Κ' ἡ Χρυσούλα, ἡ Χρυσούλα ποὺ πέθαινε,
τ' ἔκουε ὅλα αὐτὰ καὶ τὰ μάτια τῆς τρέχανε
ἀπάνω στὸ κρεβάτι.

IX

Τὰ παράθυρα κ' οἱ πόρτες εἶτανε κλειστὲς καὶ
μπῆκε ὁ Θάνατος καὶ κάθισε στὸ προσκεφάλι τῆς
Χρυσούλας.

— Ἐλεος! Ἐλεος! Εἶμαι ἡ Μάνα! Ἐτικισα
βουναὶ καὶ θάλασσες κ' ἦρθα νὰ πέσω στὰ γόνατά
σου—Ἐλεος! Μέσα στὶς φούχτες τῶν χεριῶν μου,
σοῦ φέρνω τὴν ψυχὴ μου, πιές τηνε νὰ ξεδιψᾶσεις
κι ἄφησε τὴ Χρυσούλα μου ἀκόμα νὰ χαίρεται τὸ
φῶς... Εἶσαι καλὸς ἐσύ, εἶσαι καλὸς! Τὰ δάκρυα
τῆς Μάνας σκίζανε τὰ βουναὶ καὶ λιώνουνε τὰ σὶ
δερὰ καὶ δὲ θὰ μαλακώσουνε λιγάκι τὴν καρδιά
σου, ὦ Θάνατε; ἢ Εἶσαι καλὸς ἐσύ, εἶσαι καλός...

Μὴν πάρεις τὴ Χρυσούλα μου. Δὲ χάρισε ἀκόμα τὸ
κορμί τῆς καὶ δὲ φραθῆκανε ἀκόμα τὰ μάτια τῆς
νὰ βλέπουνε καὶ τὰ χεῖλιά τῆς; δὲ χορτάσανε ἀκόμα
τὸ φιλί... Ἐλεος! Ἐλεος!..

Ἐνα μυρολόι βρῆ καὶ μονότονα, σὰ σταλχη-
ματιῆς λιωμένου μολυβίου, σὺν αἵμα πηχτὸ καὶ
μάυρο, ἔπεφτε ἀπὸ τὸν οὐρανὸ τοῦ κρεβατιοῦ ἀργὰ
καὶ σταλχητὰ κ' ἰσόχρονα καὶ γέμιζε τὸ κρεβάτι
καὶ ξεχειλίζε χάμω κι ἀνεβάνε κ' ἐπιγε ὅλη τὴν
κήμερα καὶ δὲ μίλοσε.

Ὁ Θάνατος καθότανε στὸ προσκεφάλι τῆς Χρυσού-
λας καὶ δὲ σάλευε.

Ὁ ἀέρας πνιγμένος, οἱ κουρτίνες βροχίες, τὸ
κρεβάτι ὄρθιο καὶ γασκούμενο, σὰ μνημα. Καὶ τὸ
πιάνο φάνταζε ἀπὸ τὴν ἀνοιχτὴ πόρτα τοῦ σαλο-
νιοῦ, ἐκεῖ ἐπὶ τὴν γαλαζοχρῶστικὴ γωνιὰ μυστηριώδικο
κ' ἐξωτικό. Τὰ μάτια τῆς Χρυσούλας ἀργοκοῦνητα
χαδεύανε σερτά, σερτά, σὰ χεῖρι κουρασμένο, ὅλα τὰ
πράγματα κι ὡς περᾶτανε τὴν πόρτα κι ἀγγίζανε τὸ
πιάνο, ἀναπερᾶτανε λίγο τὰ ματόφυλλά τους—
σὺν τρομαγμένα φτερά.

Θεῖ μου! πῶς ἐμοῖαζε ἐκεῖ πέρα τὸ πιάνο μὲ
πρᾶξι μιλούμενο, πῶς ἐμοῖαζε μπουρφοῦρα γυναίκα
ὑστερικὰ, σωριασμένη ἐκεῖ ἐπὶ τὴν ἀγκωνὴ σὰ λιγο-

χώρας, τή γεροσύνη αὐτοῦ τοῦ δημοσίου ταμείου, πού ἀπό τή μιὰ μεριά παίρνει δυὸ σήμερα κι ἀπὸ τὴν ἄλλη χάνει πέντε γιὰ πάντα;

— Ἡ ἀξιοπρέπεια τῆς διοικήσεως, ἡ μὴ προστριβὴ τῆς δικαιοσύνης, σοῦ λίνε καὶ παρουσιάζουσι οἱ μεγαλοϊδεάτες τῶν καταργήσεων καὶ καμπόσοι μαρηνήσιοι ὑπάλληλοι, πού δὲν ξέρομε ποῖθε βασταί ἡ σκούφια τους, πού μπήγουμε τίς φωνές ἀμασὰ λαβουνο μιὰ δικταγὴ νὰ τραβηχτοῦνε ἀπὸ τοῦ Ζαχαράτου ἢ ἀπὸ καμιὰ ἄλλη ἄμορφη ἐπαρχιακὴ φωνιὰ καὶ νὰ θυμηθοῦνε πῶς ζούσανε οἱ πατεράδες τους κι αὐτοὶ οἱ ἴδιοι, δὲ θῆναι πολὺς καιρὸς. Αἱ λοιπὸν σοῦ λέω κ' ἐγὼ ὅτι αὐτὴ ἡ ἀναξιοπρέπεια τῆς διοικήσεως καὶ τὸ τρίψιμο τῆς δικαιοσύνης ὅπως τὸ παρασταίνετε, εἶναι ἡ σωτηρία τῆς πολιτείας, τὸ βῆσταμα τοῦ Κράτους καὶ τὸ πλοῦτος τῆς χώρας, ἂν Πολιτεία καὶ Κράτος καὶ Χῶρα δὲν εἶναι μόνο ἡ Ἀθήνα κι ὁ Πειραιάς, ἀλλὰ ὅλες οἱ πόλεις, κεφαλοχώρια καὶ χωριὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου. Κι ἂν δὲ σπουδάσατε πολιτικὴ καὶ οἰκονομικὴ ἐπιστήμη κι ἂ δὲ διαβάσετε κανένα σπουδαιότερο περιοδικὸ ἀπὸ τίς τελευταῖες ὥρες μὲ τὰ μεγάλα γράμματα, ρωτήστε νὰ μάθετε τί γίνεται στ' ἄλλα μέρη τοῦ κόσμου καὶ τῶν κολοδιοικητῶν Κρατῶν τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀμερικῆς.

Αὐτὴ ἡ διάθεση καὶ ἡ ὄρεξη καὶ ἡ τάσις τοῦ νὰ τραβιέται ὁ κόσμος ἀπὸ τὰ μικρότερα σὰ μεγαλιότερα μέρη ἢ κέντρα, ὅπως λίνε, ἀπὸ κεντρὸ παρατηριέται, μὰ τοὺς τελευταίους χρόνους ἔλαβε μεγάλη ξάπλωση, κατάντησε ἐπιδημία. ἔλαβε καὶ τ' ὄνομά της μάλιστα urbanisation, καὶ χωρὶς μεγάλη συζήτηση χαρακτηρίστηκε ἀρρώστεια, ἀφοῦ εἶδαν οἱ πολιτικοὶ καὶ οἱ δημοσιολόγοι ἐπιστήμονες καὶ ἰατροὶ ἐκείνων τῶν τόπων τ' ἄσχημα ἀποτελέσματα τῆς, τὴ φυλλοξέρα καὶ τὴν ἐρήμωση, τὴν ξεπούληση καὶ κατὰστροφὴ τῶν ἐπαρχιακῶν περιουσιῶν, πού τὸν ἀντίχτυπο αἰσθάνονταν κάθε μέρα καὶ περισσότερο τὸ Κράτος. Πολὺ δὲ περισσότερο οἱ ἀρχές καὶ οἱ ὑπεύθυνοι τῶν ἐπαρχιῶν. Ἐζήτησαν λοιπὸν νὰ εὑρουν καὶ τίς αἰτίες τῆς ἀρρώστειας αὐτῆς, τὰ μικρόβια, καὶ εἶδαν πῶς εἶναι πάλι οἱ ἄμορφιές, τὰ γλέντια, οἱ διασκεδάσεις, ἀπὸ τὴ μιὰ μεριά, τὸ εὐκολώτερο βρέσιμο ἐργασίας ἀπὸ τὴν ἄλλη καὶ ξεδουλέματος στὶς μεγάλες πολιτείες καὶ μέρη, πού, σὰν οἱ στραβοὶ στὸν Ἄδη, τραβιῶνται ἀπὸ τὰ μικρότερα. Βλῆθηκν λοιπὸν νὰ δυναμώσουν αὐτὸν τὸν ἐξασθετισμένον ὀργανισμό τῶν ἐπαρχιῶν ἀπὸ τὴ μιὰ

ΛΑΧΕΙΟΝ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΤΟΛΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΔΡΑΧΜΑΙ 1,000,000 ΚΕΡΑΗ

Καθ' ἐκάστην κλήρωσιν ἐκδίδονται 100,000 γραμμάτια ἀξίας . . . 400,000 πρέχοντα κέρδη εἰς 2,290 γραμμάτια ἀξίας δραχ. 200,000. Διὰ τὴν κλήρωσιν τῆς 28 Φεβρουαρίου 1910 ἐξεδόθησαν ὑπ' αὐξόντα ἀριθμ. 1 25,000 ΑΚΕΡΑΙΑ ΓΡΑΜΜΑΤΙΑ παρέχοντα συμμετοχὴν εἰς ἀκέραιον τὸ κέρδος τιμώμενα ΤΕΣΣΑΡΩΝ ΔΡΑΧΜΩΝ καὶ ὑπ' αὐξόντα 25,001, 100,000. ΤΕΤΑΡΤΑ ΓΡΑΜΜΑΤΙΟΥ τιμώμενα ΜΙΑΣ ΔΡΑΧΜΗΣ καὶ παρέχοντα συμμετοχὴν εἰς τὸ τέταρτον τοῦ κέρδους.

Κέρδη ἐκάστης κληρώσεως

1	ἐξ	80,000	80,000
1	ἐξ	20,000	20,000
2	ἀπὸ	2,500	5,000
6	ἀπὸ	1,000	6,000
18	ἀπὸ	400	6,000
28	ἀπὸ	200	5,000
1950	ἀπὸ	40	78,000
2000			200,000

Ἡ πρώτη κλήρωσις γενήσεται τῆ 28 Φεβρουαρίου (13 Μαρτίου), 1910, ἡ δευτέρα τῆ 25 Ἀπριλίου (3 Μαΐου) 1910, ἡ τρίτη τῆ 27 Ἰουνίου (10 Ἰουλίου) 1910, ἡ τετάρτη τῆ 31 Ὀβρίου 1910 καὶ ἡ πέμπτη τῆ 31 Δεβρίου 1910 (31 Ἰανουαρίου 1911).

Διὰ πάσων πληροφοριῶν ἢ ζήτησιν γραμματίων ἀπευθυντέον εἰς τὸ ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΛΑΧΕΙΟΥ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΤΟΛΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ; Ὑπουργεῖον Οἰκονομικῶν, εἰς Ἀθήνας.
Ὁ διευθύνων τμηματάρχης
Γ. ΚΟΦΙΝΑΣ

μεριά οἱ μεγάλοι καὶ καλοὶ γιατροὶ τῆς Πολιτείας οἱ ἀληθινοὶ πατεράδες πού ἀγκάπνε τὸ ἴδιο δλα τους τὰ παιδιὰ, καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη οἱ τοπικοὶ ἀρχόντοι· οἱ νομοὶ—πού εἶναι νομοὶ—καὶ οἱ δῆμοι μὲ κάθε τρόπο, μὲ κάθε θυσία, μὲ κάθε ἐξοδὸ νὰ ὁμορφύνουν τὸν τόπο τους, νὰ κάμουν ἔργα, θέατρα, γλέντια, διασκεδάσεις καὶ αὐτοὶ νὰ ἐτοιμάζουσι δυνατὴ καλοπέραση γιὰ νὰ μπορέσουν νὰ βαστάξουν τοὺς κατοίκους στὸν τόπο τους, τὰ παιδιὰ τους στὸ ἔσον τὸ δυνατό ἀνετο καὶ ὁμορφοσυρμένο σπίτι τους. Ἐνοεῖται πῶς αὐτὸ δὲν εἶναι εὐκολο πρᾶμα ἔτσι γενικά νὰ γίνῃ καὶ μὲ τὰ ἴδια μέσα παντοῦ. Κοίταξαν λοιπὸ νὰ ἴδουν τί ἐξαιρετικὸ πλεονέκτημα, τί ξεχωριστὴ ἰδιότητα φυσικὴ ἢ καὶ φικιστὴ παρουσιάζει κάθε τόπος· τί σφραγίδα—cachet, ὅπως τὴ λένε—ἔχει, καὶ προσπαθοῦνε πῶς ν' ἀναπτύξουν αὐτὴ τὴν ἰδιότητα. Εἶναι ἐμπορικὸς, βιομηχανικὸς ὁ τόπος; τί εἶναι κείνο πού μπορεῖ νὰ βαστάξῃ καὶ νὰ κάμῃ νὰ πάῃ μπροστὰ τὸ ἐμπόριο, ἡ βιομηχανία; Εἶναι παραθαλάσσιος, ἔχει λιμάνι, τὸ λιμένα του, τὰ μπάνια του, μὲ χοροὺς καὶ νταχτούρια; Βγαίνουσι κοντὰ πουθενὰ τίποτις παλιόνερα μὲ θειάφι ἢ σόδα καὶ ἀτμοὺς καὶ τέτοια; Φωνές, κακὸ, νερὰ λαματικά,

πάρκα, σενατόρια, διασκεδάσεις. Κκι δρόμους παντοῦ καὶ πλατεῖες καὶ θέατρα καὶ μουσικὴ καὶ κακὸ σὲ κάθε κατάλληλη ἐποχῇ. Το δὲ κράτος ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά τί κάνει; Ἐνίσχυση σ' ὅλα αὐτὰ, δρόμους, συγκοινωνία, βοήθειες καὶ δοσίματα ἀκόμη. Κκι βῆσταμα καὶ ὑποστήριξη τοῦ ξεπεσμοῦ ὅσο παίρνει. Ἐκατὸ πόλεις στὴ Γαλλίᾳ παρουσίασε ἡ τελευταία ἀπογραφή τῆς μὲ πληθυσμὸν κάτου ἀπὸ 5,000· αὐτὲς πιδὸ πολὺ ἐξαιτίας ἀπὸ τὸν πληθυσμὸν εἶναι χωριὰ, 2,000, 1,000 κατοίκους ἢ κάθε μία. Ἡ Πολιτεία ὅμως, γιὰ νὰ μὴν ἀποξενώσῃ, τίς ἀφίνει κάθε μίαν τὴν ἰδιότητά της γιὰ πόλη διατηρώντας τὴν ἢ ὡς πρωτεύουσα ἐπαρχίας, ἢ μὲ εἰρηνοδικεῖο, ἢ μὲ δικαστήριον, ἢ μ' ὅ,τι ἄλλο εἶχε ἀπὸ μίαν ἀρχὴς μεγαλοσυζήτικον, ἂν καὶ κείνης τῆς Πολιτείας ἡ διοικητικὴ τῆς διαίρεση καὶ ἡ δικαστικὴ τῆς ἀξιοπρέπεια καὶ ὅλες αὐτὲς οἱ ρεζιλικὲς θεωρίες, ἀλλ' οἱ οὐσιαστικὲς ἀνοησίες τῆς ὑπαγόρευαν νὰ τὰ καταργήσῃ.

Ἐμεῖς τί κάνουμε σὲ δυοίους ἢ ἀνάλογες περιπτώσεις; Καταργοῦμε ἐπαρχεῖα, καταργοῦμε νομαρχίες, καταδικάζουμε τὰ δικαστήρια, καταργοῦμε εἰρηνοδικεῖα, βυζαίνουμε τοὺς δήμους καὶ ἀρπάζουμε

θυμισμένη καὶ κρατῆσε τὴν ἀναπνοὴ τῆς ἡ Χρυσούλα νὰ μὴ τὴν ξυπνήσῃ, νὰ μὴ τῆς ἀγγίξῃ καὶ πεταχθεῖ ἀπάνω καὶ μπήξῃ τίς φωνές καὶ τὰ γέλοια καὶ κάμει χίλις κομμάτια τὴ σιωπὴ τὴ λειτουργικὰ πού κρατοῦσε ὅλα τὰ πράγματα γύρω ἀσάλευτα κ' εὐλαβητικά. Τόσο ἀσάλευτα καὶ τόσο εὐλαβητικά πού μῆτε οἱ κουρτίνες, μῆτε ἡ λάμπα, μῆτε οἱ ταντέλες, μῆτε ὁ Ὀρέστης τολμοῦσανε νὰ πάρουνε τὴν ἀναπνοὴ τους γιὰτί νοιώθανε Κάποιον μέσα στὴν κάμερα νὰ κάθεται μ' ἀπανωτάλλο τὸ πόδι του, Ἀφέντης.

Ἐῖτανε ὁ Θάνατος πού καθότανε στὸ προσκεφάλι τῆς Χρυσούλας καὶ τὴν κύταζε μὲ μάτια νυσταγμένα.

X

Σήμερα ἡ ἀναπνοὴ τῆς Χρυσούλας εἶναι πιδὸ λαχανιασμένη καὶ πιδὸ ἀνώμαλη καὶ τὴ συντροφεύει τώρα ἓνα ροχαλητὸ τσιρηχτὸ ἀγωνίας. Τὰ δάχτυλα τῆς Χρυσούλας σπασμωδικὰ κινοῦνται μέσα στὸν ἀέρα, σὰ νὰ θέλουσι νὰ σταματήσουν τίποτα, σὰ νὰ θέλουν νὰ διώξουνε Κάποιον ἀπὸ τὸ προσκεφάλι τῆς καὶ νὰ παρακαλέσουνε καὶ νὰ τοῦ ποκλυτοῦνε.

Τὸ πρόσωπό της εἶναι γαλάζιο, τὸ δερμα τῆς ψυχρὸ, κ' ἓνας ἴδρος πηχτὸς περιχύνει ὅλο της τὸ κορμὶ καὶ μουσκεύει τὰ προσκεφάλια, τὰ ροῦχα, τὰ σεντόνια. Ἀπὸ τὸ στόμα τῆς τὸ σφιγμένο, ἀπὸ τὰ δόντια τῆς κλειστὰ βγαίνει κάποιον ἀνάρθρον φύσημα—σὰν ἀγκομαχητὸ μικροῦτσιου πουλιοῦ.

Εἶναι σὰ μεσοκομισμένη. Μιὰ ἀντάρκα θολὴ εἶναι μπροστὰ ἀπὸ τὰ μάτια τῆς, μιὰ νάρκη πέφτει ἀπάνω τῆς, λὲς καὶ πεθαίνει ἀπὸ ἀσφυξία ἡ Χρυσούλα. Καὶ δίπλα τῆς ἓνα μπουκέτο κρίνα πεθαίνουσι κι αὐτὰ.

Ὁ γιατρός εἶπε σήμερα πῶς δὲ θὰ ξανάρθῃ πιά.

Ἀποπάνω τῆς ὁ Ὀρέστης ὀλομόναχος. Δὲν μποροῦσε νὰ σκεφεῖ τίποτα· κρατοῦσε μόνο τὰ χέρια τῆς Χρυσούλας καὶ σῶπα νε.

Τὸ παράθυρο εῖτανε ἀνοιχτὸ κ' ἔμπαινε μέσα ἓνα κομμάτι οὐρανός, γλυκὴς κι ὄμορφος, σὰν τὴν Ἑλλάδα. Τὸ πρῶν ὅλο ἔμπαινε ἀλαφροπατώντας μέσα κ' εῖτανε ὄμορφο κ' ἡρεμο σὰν τὴν Καλοσύνη καὶ πήγαινε κι ἀνέβαινε στὸ κρεβάτι τῆς Χρυσούλας καὶ τῆς φιλοῦσε τὰ μαλλιά καὶ τὰ χέρια, σὰ νᾶττανε καμιὰ τῆς ἀδερφή.

Ἡ Χρυσούλα θαμπά, θαμπά, ἔβλεπε στὸ νοῦ

τῆς πῶς πεθαίνει. Ποτὲ δὲ φανταζότανε πῶς μποροῦσε νὰ πεθάνῃ κκεινὲς τόσο ἡσυχᾶ, σχεδὸν τόσι εὐτυχισμένα. Τῆς φκινότανε πῶς τῆς εἶχανε ἀνοίξῃ οἱ φλέβες ὅλες κι ἀπομέσα τους ἔτρεχε ἡ ζωὴ τῆς καὶ χυνότανε ἀπάνω στὸ κρεβάτι καὶ ξεχειλίζε καὶ λίμναζε κάτω στὸ πάτωμα καὶ κυλιότανε ἀπὸ τίς σκάλες ἀργὰ καὶ σταλαχτὰ—σὰ μέλι χυμένο.

Ἦρθε ὕστερα τὸ Μεσημέρι.

Κρατοῦσε τὸ χέρι τοῦ Ὀρέστη κ' εῖτανε γερομένη δεξὴ καὶ κύταζε ἀπὸ τὸ παράθυρο. Ὁ ἥλιος ἀπόξω δυνατὸς καὶ ὄμορφος καὶ πάντα νέος καὶ πάντα σκληρός. Κ' ὕψωθήκανε θολὰ στὸ νοῦ τῆς, σὰν κυπαρίσσια μέσα στὴν καταχνιά, οἱ γονεῖοί τῆς, τ' ἀδέρφια τῆς, κ' ὕστερα πέρασε ἀποπάνω ταυς σὰ σύννεφο βρπὶ ὁ Ὀρέστης καὶ τοὺς σκέπασε ὅλους μ' ἓνα μεγάλο-μεγάλον ἡσκιον.

Κ' ὕστερα δὲν ἔβλεπε τίποτα. Τίποτα· κατι γραμμὲς μόνο ἀπαλὲς σὰν τ' ἀττικὰ βουνὰ κι ἀποπάνω τους κατι γαλάζια πράγματα, σὰ μενεξέδες ἢ μουσικὴ.

Ἐῖχε ἀνοιχτὰ τὰ μάτια τῆς καὶ κύταζε, ἀσάλευτη.

Ὅτ ἤθελε νὰ κλάψῃ μερικὰ ἀκόμα δάκρυα πού τῆς εἶχανε ἀπομείνει, μὰ δὲν μποροῦσε. Δὲν εἶχε τὴ

δλα τους τὰ εισοδήματα καὶ δὲν τοὺς ἀφίνομε τὸ μίσο οὔτε ἐν δρομάκι νὰ σιάξουνε, ἀφήνομε τὴν κοινότητα χωρὶς ὄργανισμό καὶ χωρὶς κανένα πόρο νὰ ξεβρωμίση τὸ χωριὸ τῆς ἢ ν' ἀνοίξη κανένα πηγάδι, τὴν ἐνορία χωρὶς καμιά ὀδηγία καὶ φιλοτιμητὴ νὰ σάξη καὶ συγυρῆση τὴν ἐκκλησιά τῆς, φέρνομε καὶ προξενούμε φευγιδὸ δηλαδὴ καὶ τὴν ἐρήμωση ἀπὸ τὶς ἱπαρχίες, σπέρνομε ἀλάτι πέρα γιὰ πέρα κ' ὑπερὰ θέλομε ν' αὐξήσομε τοὺς πόρους τοῦ Κράτους.

Ποιὸ εἶναι πιά αὐτὸ τὸ Κράτος; μὲ ρωτᾷει ὁ συνομιλητῆς μου.

Βλέπω ὅτι ξέφυγα πολὺ ἀπὸ τὴ Μάνη καὶ τὸ Γύθειό μου καὶ πρέπει νὰ γυρῶ στὸ δρόμο μου, —ἀλλὰ στὸ κατοπινὸ γράμμα μου.

ΧΡΥΣΑΝΘΟΣ ΠΑΛΙΑΠΗΔΑΣ

Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

— Στὸ ποίημα «Promethée» τοῦ κ. P. Baudry ποὺ δημοσιεύθηκε στὸ περασμένον φύλλο πρέπει νὰ διορθωθεῖ τὸ c l o n a (στίχος 4) εἰς c l o u a καὶ ὁ στίχος νὰ διαβασθεῖ ἔτσι :

Et me cloua sur le Caucase des douleurs

— Μὲ τὸν ἐρχομὸ τοῦ κ. Βενιζέλου πάσανε ἀμείσως καὶ τὰ «Ἀνάγκη εὐλικρινείας» τοῦ «Σπρ. Συνδέσμου». Εἶταν καιρὸς πιά.

— Ὑστερ' ἀπὸ δύο φύλλα, θὰ ἐξακολουθήσομε τεχνικὰ πιά νὰ βάζομε εἰς κάθε φύλλο «Φυλλάδες τοῦ Γεροδήμου», ποὺ ἀναγκαστήκαμε νὰ τὶς σταματήσομε γιὰ μερικὸ καιρὸ, γιὰτὶ εἰντούσαν πιασμένα εἰς ἄλλη δουλιὰ τὰ καινούρια ψηφιδὰ ποὺ τυκάνονται.

— Τὴν Σάββατο, τριάντα τοῦ Γενάρη, στὶς 6 τοῦ δειλινῷ, ὁ συνεργάτης μας Ρήγας Γκόλφης θὰ διαβάσει στὰ γραφεῖα τοῦ «Νουμά» καινούρια του ἀνέκδοτα τραγούδια.

— Στὸ φύλλο τῆς ἄλλης Κερικῆς θὰ δημοσιεύσομε στὸ «Νουμά» μιὰ πολυσέλιδη μελέτη τοῦ κ. Μανόλη Καλομοίρη μὲ τὸν τίτλο «Γιὰ Ὁδεῖα καὶ γιὰ τ' Ὁδεῖο».

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

Alt. st. Off. Λάβετε τὴ συντρομὴ κ' εὐχαριστοῦμε.— κ. R. Bar. στὸ Rouen. Λάβετε τὴ συντρομὴ τοῦ 1909 κ' εὐχαριστοῦμε.—κ. M. Log. στὴ Γενέθη. Λάβετε τὴ συντρομὴ κ' εὐχαριστοῦμε.

δύναμη νὰ σηκωθεῖ, νὰ ἐπιθυμήσει τὴ ζωὴ, νὰ φωνάζει, νὰ διαλαλήσει πὼς εἶναι ἀδικο καὶ κρῖμα νὰ πεθάνει τόσο νέα καὶ νὰ τρέξει στὴν πόρτα καὶ νὰ σταματήσει τὴ Μοῖρα ποὺ στεκότανε στὸ κατώφλι καὶ προχωροῦσε, καὶ προχωροῦσε.

Πέθαινε ἀθύρματα, ἀθύρματα, σὰ μιὰ δύση, πέθαινε σὰ μιὰ πεταλούδιτσα μωβ.

Καὶ δίπλα τῆς ὀρθῆς, ἀνάμεσα τοῦ Χάρου καὶ τῆς Χρυσούλας, ὁ Ὁρέστης μὲ σκυμένον, ὑποταγμένο τὸ κεφάλι, ἔκλαιε.

Ὡ! πὼς πεθαίνουνε οἱ νέοι! Πὼς εἶναι δυνατό νὰ πεθαίνουνε οἱ νέοι! Καὶ πὼς δὲ σηκώνονται ἀπάνω στὰ κρεβάτια νὰ τραντάξουνε τὸν κόσμον, πὼς δὲν κατεβαίνουνε σφιχτοζωσμένοι καὶ ἀτσαλοδύναμοι στὰ μαρμαρίνα ἀλώνια καὶ νὰ βουήσει ἡ γῆς ἀπὸ τὸ χροπαλεμὸ.

Ἡ Χρυσούλα πέθαινε χωρὶς διαμυρτυρῆς, χωρὶς φωνῆς.

Κι ἀπόξω ἀπὸ τὸ παράθυρο—ὦ! τὴ φρικώδη ἀδιαφορία, τὴν ἀβέσταχτη ποὺ δείχνουνε στοὺς πόνομας ὁ ἥλιος κ' ἡ θάλασσα καὶ τὸ φεγγάρ καὶ τὰ βουνά! —ἀπόξω ἀπὸ τὸ παράθυρο, τὴ στιγμὴ ἐκείνη ἡ μεσημεριὰτικὴ ὥρα τοῦ καλο αἰριοῦ περνοῦσε καὶ ὄργιζε. Ὄμιέ, τί ἀδιάφορη καὶ τί σκληρὴ εἶναι ἡ ζωὴ σ' ἐμᾶς—κ' ἐμεῖς πόσον τὴν ἀγαποῦμε!

(Ἀκολουθεῖ)

ΛΑΪΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΤΟΣ Δ'

ΓΕΝΙΚΟΣ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ Β' ΕΞΑΜΗΝΙΑΣ 1909 ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΤΗΣ 31 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1909

Table with financial data for the People's Bank, 1909. Columns include 'ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΝ' (Assets) and 'ΠΑΘΗΤΙΚΟΝ' (Liabilities). Total assets and liabilities are both 14,319,894.14.

ΑΝΤΙΠΑΡΑΒΟΛΗ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΤΙΝΩΝ ΚΑΤΑ ΤΟ 1909 ΠΡΟΣ ΤΟ 1908

Table comparing work of various professions in 1909 vs 1908. Shows a decrease in work for lawyers, doctors, and other professions.

Αἱ εἰς χρυσὸν μερίδες ὑπελογίσθησαν πρὸς δραχμὴν μίαν ἑκαστον φράγκον.

ΚΕΡΔΗ ΚΑΙ ΖΗΜΙΑΙ Β' ΕΞΑΜΗΝΙΑΣ 1909

Table showing profits and losses for the 2nd half of 1909. Divided into 'ΧΡΕΩΣΙΣ' (Debits) and 'ΠΙΣΤΩΣΙΣ' (Credits). Total profit is 285,608.02.

ΔΙΑΝΟΜΗ ΕΚ ΤΩΝ ΚΑΘΑΡΩΝ ΚΕΡΔΩΝ Β' ΕΞΑΜΗΝΙΑΣ 1909 ΔΡΑΧΜΩΝ 56,276.25 ΩΣ ΕΠΕΤΑΙ:

Table detailing the distribution of profits for the 2nd half of 1909. Includes amounts for shareholders and other categories.

Τὸ μέρημα πληρώνεται: Ἐν Ἀθήναις πρὸς τὸν Κεντρικὸν Καταστήματι μετὰ τὴν ἔγκρισιν τοῦ παρόντος Ἰσολογισμοῦ ὑπὸ τῆς Γενικῆς τῶν μετόχων Συνελεύσεως, καθ' ἡμέραν δραστηρομένην ὑπὸ τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου. Εἶναι δὲ ἀπληρωμένον τὸ μέρημα τοῦ φόρου καὶ τοῦ δικιωμάτων χρεοσήμεου, ὡς προαναβληθέντος ὑπὸ τῆς Τραπεζῆς εἰς τὸ Δημόσιον.

Ἐν Ἀθήναις, τῆ 31 Δεκεμβρίου 1909.

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΔΙΟΝ. ΛΟΒΕΡΔΟΣ

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΤΟΥ ΛΟΓΙΣΤΗΡΙΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΣ